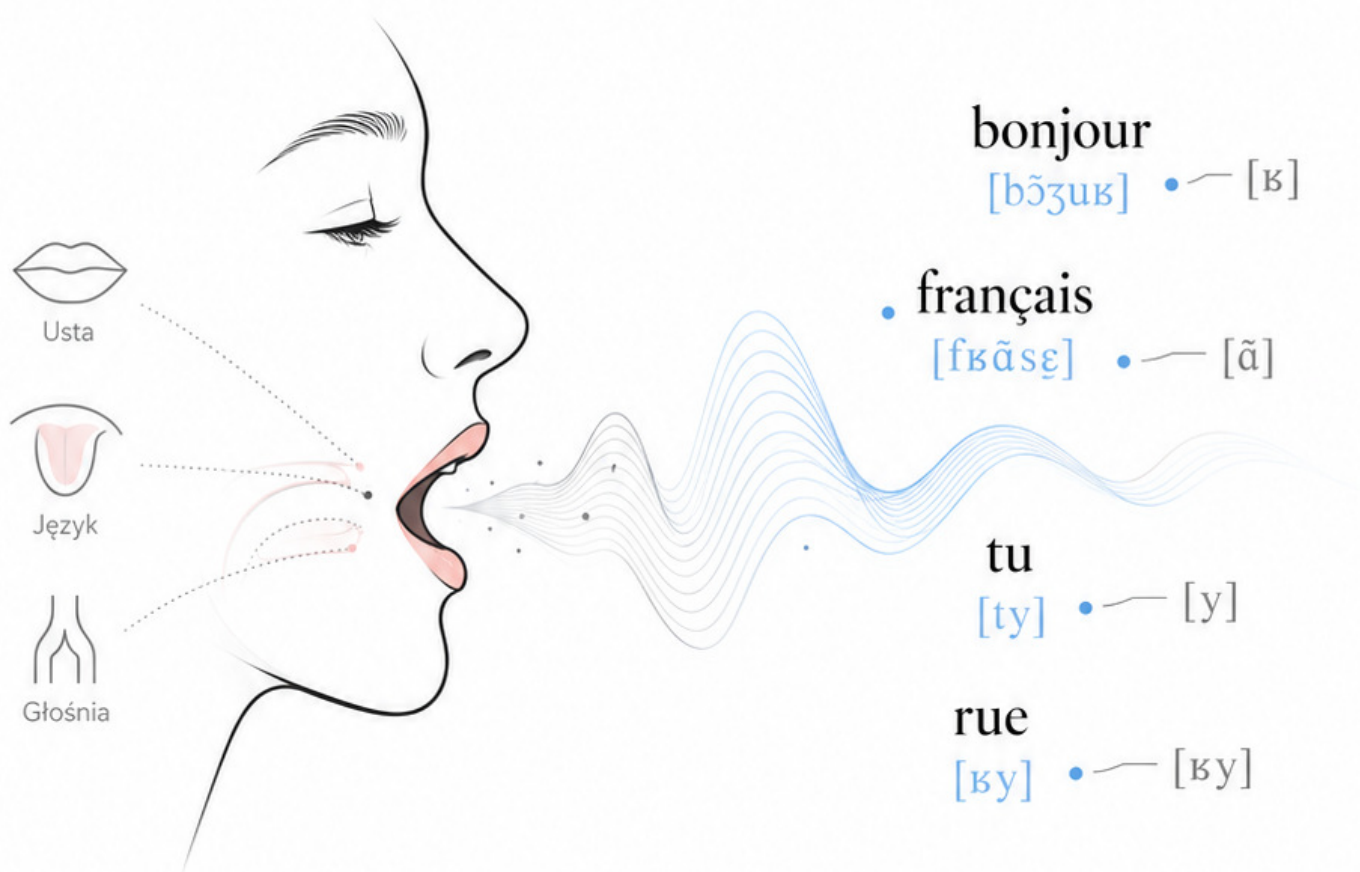

Przewodnik po Wymowie Francuskiej

Dźwięki, akcent, rytm i melodia języka — krok po kroku

Mów wyraźniej. Słuchaj uważniej. Brzmij naturalniej.

SŁUCHAJ

Rozpoznawaj i rozumiej dźwięki francuskie.

ZASADY

Poznaj kluczowe reguły wymowy w prosty sposób.

UNIKAJ BŁĘDÓW

Poznaj typowe pułapki i mów bezbłędniej.

ARTYKULUJ POPRAWNIE

Ćwicz i utrwalać poprawną wymowę.

Prawa autorskie

© 2026 Przewodnik po Wymowie Francuskiej

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Niniejszy materiał został przygotowany w celach edukacyjnych i przeznaczony jest do indywidualnej nauki języka francuskiego.

Żadna część publikacji nie może być kopiowana, rozpowszechniana, publikowana ani udostępniana osobom trzecim bez odpowiedniego zezwolenia właściciela praw autorskich.

Przedstawione uproszczenia fonetyczne mają pomóc osobom polskojęzycznym w nauce wymowy. Nie zastępują one pełnej transkrypcji fonetycznej ani indywidualnej pracy z nauczycielem lub materiałem audio.

Spis treści

Wprowadzenie — str. 03

MODUŁ 01 — Fundamenty francuskiej wymowy — str. 04

Jak działa francuska wymowa?	— str. 04
Dlaczego francuski brzmi inaczej niż polski?	— str. 05
Litera to nie zawsze dźwięk	— str. 06
Jak pracują usta, język i gardło?	— str. 07
Jak korzystać z uproszczonej transkrypcji wymowy?	— str. 08
Metoda 4 kroków: słuchaj, obserwuj, powtarzaj, porównuj	— str. 09

MODUŁ 02 — Samogłoski francuskie — str. 10

Samogłoski: serce francuskiego brzmienia	— str. 10
Francuskie A: [a]	— str. 11
Dźwięki E: [ə], [e] i [ɛ]	— str. 12
Francuskie I i Y: [i]	— str. 13
O zamknięte i O otwarte: [o] i [ɔ]	— str. 14
Francuskie U: dźwięk [y]	— str. 15
Dźwięki EU: [ø] i [œ]	— str. 16
Najważniejsze kontrasty samogłoskowe	— str. 17

MODUŁ 03 — Samogłoski nosowe — str. 18

Jak powstaje samogłoska nosowa?	— str. 19
Dźwięk [ɑ̃]: AN i EN	— str. 20
Dźwięk [ɛ̃]: IN, AIN, EIN	— str. 21
Dźwięk [ɔ̃]: ON	— str. 22
Dźwięk [œ̃]: UN	— str. 23
Kiedy N i M nie tworzą dźwięku nosowego?	— str. 24
Trening samogłosek nosowych	— str. 25

MODUŁ 04 — Spółgłoski i charakterystyczne dźwięki — str. 26

Francuskie R: [ʁ] krok po kroku	— str. 27
Dźwięk J: [ʒ]	— str. 28
CH i dźwięk [ʃ]	— str. 29
GN i dźwięk [ɲ]	— str. 30
Francuskie L oraz grupy spółgłoskowe	— str. 31
Spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne	— str. 32
Trening najtrudniejszych spółgłosek	— str. 33

MODUŁ 05 — Nieme litery i łączenie wyrazów — str. 34

Nieme litery na końcu wyrazów	— str. 35
Kiedy końcową spółgłoskę jednak wymawiamy?	— str. 36
Liaison: kiedy dwa wyrazy łączą się w wymowie?	— str. 37
Liaison obowiązkowa, opcjonalna i niedozwolona	— str. 38
Enchaînement: naturalne łączenie dźwięków	— str. 39
Elizja: j'aime, l'homme, c'est	— str. 40
Czytamy jak Francuzi: trening płynnego łączenia	— str. 41

MODUŁ 06 — Rytm, akcent i melodia języka — str. 42

Akcent francuski nie działa jak polski	— str. 43
Grupy rytmiczne: sekret płynnego francuskiego	— str. 44
Melodia zdania oznajmującego	— str. 45
Melodia pytań	— str. 46
Emocje, nacisk i naturalna intonacja	— str. 47
Trening: od pojedynczego słowa do naturalnego zdania	— str. 48
Tvoja ściągą poprawnej wymowy + plan dalszej praktyki	— str. 49

Francuski można zacząć słyszeć inaczej

Francuski często wydaje się trudny nie dlatego, że jego dźwięki są niemożliwe do wymówienia, lecz dlatego, że wiele z nich działa inaczej niż w języku polskim.

Niektórych liter nie słyszymy. Kilka liter może tworzyć jeden dźwięk. Dwa sąsiadujące wyrazy mogą nagle połączyć się w wymowie. Do tego dochodzą charakterystyczne samogłoski nosowe, francuskie „R” i zupełnie inny rytm zdania.

Dobra wiadomość?

Nie musisz nauczyć się wszystkiego jednocześnie.

W tym przewodniku będziemy rozkładać francuską wymowę na małe, łatwe do przećwiczenia elementy.

- **Najpierw usłyszysz różnicę.**
- **Potem zobaczysz, jak powstaje dźwięk.**
- **Następnie spróbujesz go wymówić.**
- **Na końcu użyjesz go w prawdziwych słowach i zdaniach.**

Nie próbuj mówić szybko. Na początku ważniejsza jest precyzja. Naturalne tempo pojawi się wraz z praktyką.

Jak pracować z przewodnikiem?

1. Przeczytaj zasadę.
2. Obserwuj ułożenie ust i języka.
3. Powiedz przykład bardzo powoli.
4. Powtórz go kilka razy.
5. Dopiero potem zwiększ tempo.

“

**Nie chodzi o idealny akcent.
Chodzi o świadomą, wyraźną i coraz bardziej naturalną wymowę.**

SŁUCHAM

OBSERWUJĘ

POWTARZAM

PORÓWNUJĘ

MÓWIĘ

Fundamenty francuskiej wymowy

Zanim zaczniesz ćwiczyć pojedyncze dźwięki, zobacz, jak naprawdę działa francuski system wymowy.

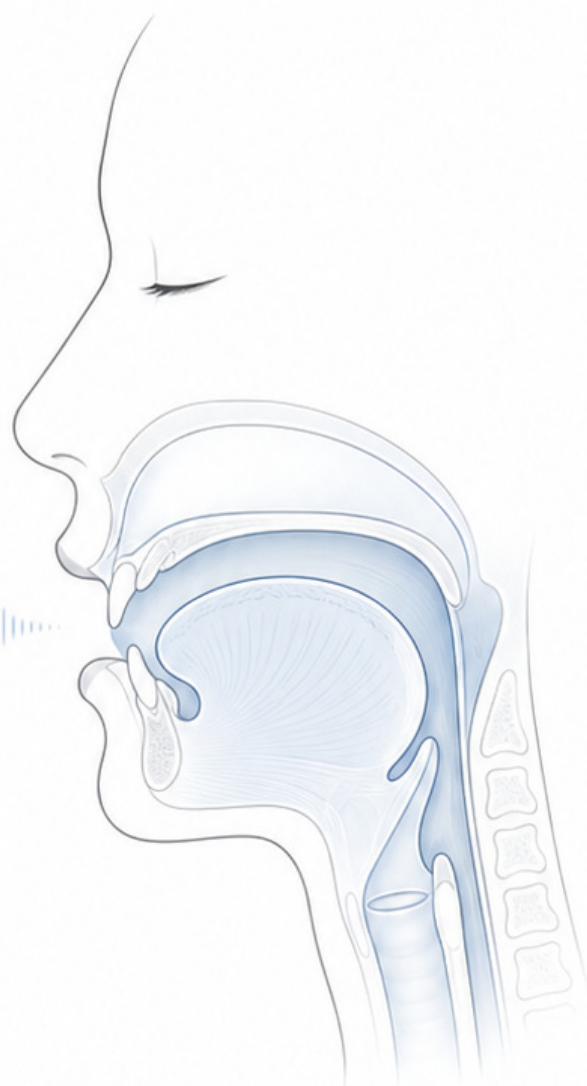
FUNDAMENTY FRANCUSKIEJ WYMOWY

Najpierw zrozum mechanizm.
Potem ćwicz dźwięki.

W tym module odkryjesz:

- ✓ dlaczego zapis francuski różni się od wymowy;
- ✓ jak powstają dźwięki;
- ✓ jak obserwować usta i język;
- ✓ jak korzystać z oznaczeń fonetycznych;
- ✓ jak skutecznie trenować wymowę.

Dlaczego francuski brzmi inaczej niż polski?

1. Nie czytaj francuskiego „po polsku”

W języku polskim relacja między literami a dźwiękami jest często dość przewidywalna. We francuskim zapis może wyglądać zupełnie inaczej niż to, co słyszymy.

Przykład:

beaucoup

Naturalna wymowa: [boku]

Nie próbuj wymawiać każdej zapisanej litery osobno.

BOX — Zapamiętaj

Francuskiej wymowy nie uczymy się przez patrzenie wyłącznie na litery. Uczymy się jej przede wszystkim przez dźwięki.

2. Końcówka wyrazu często milczy

petit → końcowe *t* zazwyczaj nie jest wymawiane

grand → końcowe *d* zazwyczaj nie jest wymawiane

3. Francuski wykorzystuje dźwięki, których polski nie posiada w takiej samej formie

u → [y]

r → [ʁ]

on → [ɔ̃]

an → [ɑ̃]

4. Francuskie słowa płynnie się łączą

Zamiast wypowiadać każde słowo jako osobną jednostkę, Francuzi często tworzą płynne grupy dźwiękowe.

vous avez → *vous avez*

WIDZISZ	SŁYSZYSZ
<i>beaucoup</i>	[boku]
<i>petit</i>	końcowe „t” znika
<i>vous avez</i>	słowa się łączą

PISOWNIA ≠ WYMOWA

Litera to nie zawsze dźwięk

We francuskim wygląd słowa (litery) nie zawsze odpowiada brzmieniu. Oto najważniejsze zasady, które Ci w tym pomogą.

1 Zasada 1 — Kilka liter może tworzyć jeden dźwięk

ou → [u] | vous

2 Zasada 2 — Ta sama litera może brzmieć inaczej

Litera e nie ma jednej stałej wymowy. Może być wymawiana na różne sposoby w zależności od wyrazu i kontekstu. Przykłady zostaną dokładnie omówione w module o samogłoskach.

3 Zasada 3 — Litera może być zapisana, ale niewymawiana

petit | Litera t na końcu jest zwykle niema.

4 Zasada 4 — Połączenie liter może tworzyć dźwięk, którego nie należy rozdzielać

ch → [ʃ] | chat

Nie czytaj: c + h. Traktuj ch jako jedną jednostkę dźwiękową.

LITERA / PISOWNIA

DŹWIĘK

SŁOWO

OU

[u]

vous

CH

[ʃ]

chat

MINIĆWICZENIE

Spójrz na wyrazy: chat, vous, petit, bonjour. Zamiast pytać: „Jak przeczytać każdą literę?” zadaj sobie pytanie: „Jakie dźwięki tworzy ten zapis?”

BOX — Nowy nawyk

Nie literuj francuskiego w głowie. Szukaj grup liter, które reprezentują konkretne dźwięki.

Jak pracują usta, język i gardło?

Aby poprawnie wymawiać po francusku, musisz nauczyć się świadomie ustawiać narządy mowy. Nie chodzi o siłę głosu, lecz o precyzję ruchów.

Co to jest artykulacja?

Artykułacja to sposób, w jaki ustawiasz usta, język i inne części aparatu mowy, aby utworzyć konkretny dźwięk. Nie musisz znać skomplikowanej anatomii. Wystarczy obserwować pięć elementów:

1 Usta

- szeroko otwarte
- lekko otwarte
- zaokrąglone
- mocno wysunięte do przodu

2 Język

- czy znajduje się z przodu czy z tyłu jamy ustnej
- czy jest wysoko czy nisko
- czy dotyka podniebienia

3 Szczeka

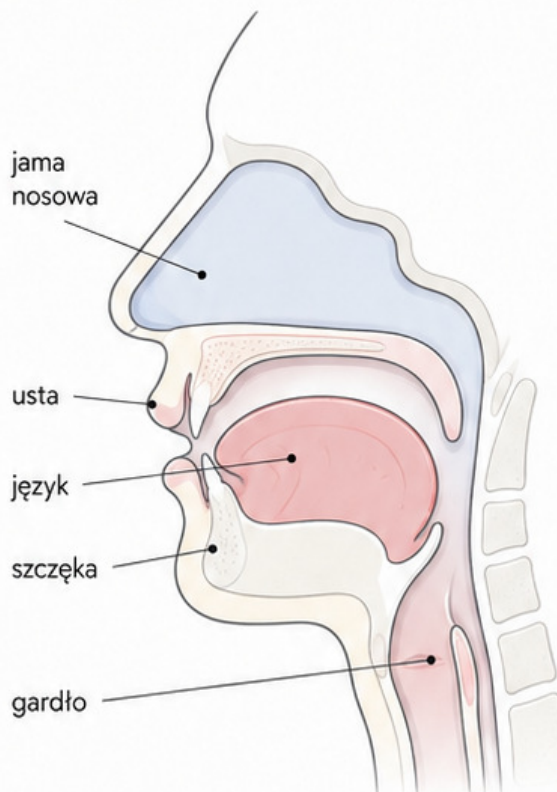
Stopień otwarcia szczęki zmienia brzmienie samogłoski.

4 Gardło

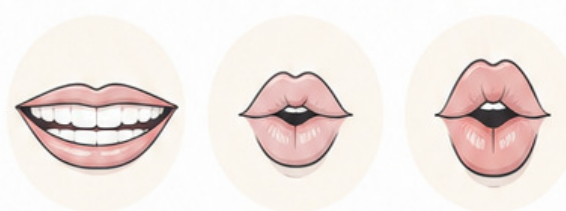
Niektóre francuskie dźwięki, szczególnie [ɤ], angażują tylną część jamy ustnej i okolice gardła.

5 Nos

Przy samogłoskach nosowych część powietrza przepływa również przez nos.

[i] — [y] — [u]

Ćwiczenie przed lustrem

Powiedz powoli: **i — u — ou**.

Obserwuj usta. Czy ich kształt pozostaje taki sam?

Nie. To właśnie zmiana artykulacji zmienia dźwięk.

BOX — Najważniejsza zasada

Jeżeli dźwięk nie wychodzi, nie próbuj tylko „mocniej”.
Najpierw zmień położenie ust lub języka.

Jak korzystać z uproszczonej transkrypcji wymowy?

1 Co oznacza zapis []?

W tym przewodniku zobaczysz symbole umieszczone w nawiasach kwadratowych. Przykład: **u** → [y]. Symbol [y] opisuje dźwięk, a nie nazwę litery.

2 Nie musisz uczyć się całego alfabetu fonetycznego

Poznasz tylko symbole, które rzeczywiście pomagają w nauce francuskiej wymowy.

3 Przykład 1

ou → [u]

Przykład słowa: **vous**

4 Przykład 2

u → [y]

Przykład: **tu**

Dźwięk [y] nie jest polskim „u”. Aby go utworzyć:

1. przygotuj język jak do polskiego „i”;
2. nie zmieniaj języka;
3. zaokrąglij usta jak do „u”.

5 Przykład 3

ch → [ʃ]

To dźwięk bardzo zbliżony do polskiego „sz”.

chat → [ʃa]

6 Trzy rodzaje oznaczeń w przewodniku

[] — dokładniejszy symbol dźwięku

pogrubienie — ważny fragment pisowni

strzałka → — instrukcja wykonania dźwięku

ZAPIS:

U

DŹWIĘK:

[y]

USTA:

zaokrąglone

JĘZYK:

jak przy „i”

PRZYKŁAD:

tu

BOX — Ważne

Polskie podpowiedzi są tylko pomocą startową. Nie należy zakładać, że każdy francuski dźwięk ma idealny odpowiednik w języku polskim.

Metoda 4 kroków: słuchaj, obserwuj, powtarzaj, porównuj

1 KROK 1 — SŁUCHAJ

Najpierw skoncentruj się wyłącznie na dźwięku. Nie próbuj od razu mówić. Zadaj sobie pytania: Czy dźwięk jest krótki czy długi? Czy usta brzmią na napięte czy rozluźnione? Czy słyszę powietrze przechodzące przez nos?

2 KROK 2 — OBSERWUJ

Sprawdź: usta — język — szczękę — gardło — przepływ powietrza. Jeżeli to możliwe, ćwicz przed lustrem.

3 KROK 3 — POWTARZAJ

Najpierw sam dźwięk: [y] — [y] — [y]. Potem sylaba: tu — du — lu. Następnie całe słowo. Na końcu użyj go w zdaniu.

4 KROK 4 — PORÓWNUJ

Nagraj własny głos. Odsłuchaj. Nie pytaj tylko: „Czy brzmię jak Francuz?”. Zapytaj precyzyjniej: Czy moje usta są odpowiednio zaokrąglone? Czy nie dodaję niepotrzebnej samogłoski? Czy wymawiam niemą końcówkę? Czy zachowuję właściwy rytm?

Minićwiczenie

[y]
↓
tu
↓
tu vas
↓
Tu vas bien ?

Zacznij bardzo wolno.
Następnie powtórz całość
bardziej płynnie.

FORMUŁA TRENINGU

BOX — Zasada praktyki

Pięć świadomych powtórzeń
jest cenniejsze niż pięćdziesiąt
szybkich powtórzeń
wykonywanych bez kontroli.

Samogłoski francuskie

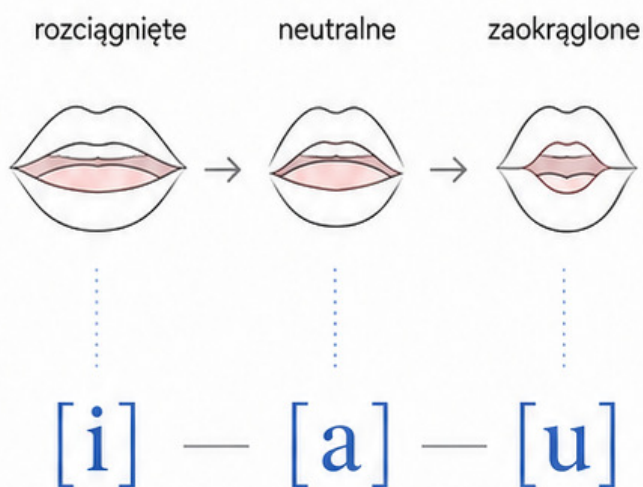
Poznaj dźwięki, które nadają francuskiemu jego charakterystyczne brzmienie.

SAMOGŁOSKI: SERCE FRANCUSKIEGO BRZMIENIA

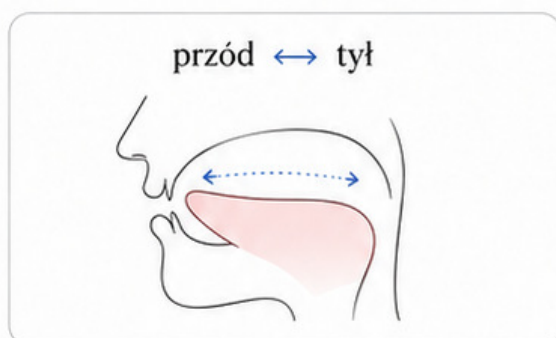
W języku francuskim niewielka zmiana ułożenia języka lub ust może całkowicie zmienić słowo. Dlatego nie wystarczy „mniej więcej” trafić w dźwięk — trzeba nauczyć się zauważać różnice.

W tym module nauczysz się:

- ✓ prawidłowo wymawiać najważniejsze francuskie samogłoski
- ✓ rozróżniać dźwięki otwarte i zamknięte
- ✓ poprawnie układać usta przy francuskim U
- ✓ rozpoznawać różnice między [e], [ɛ], [ø] i [œ]
- ✓ ćwiczyć pary słów, w których jedna samogłoska zmienia znaczenie

Pozycja języka w jamie ustnej

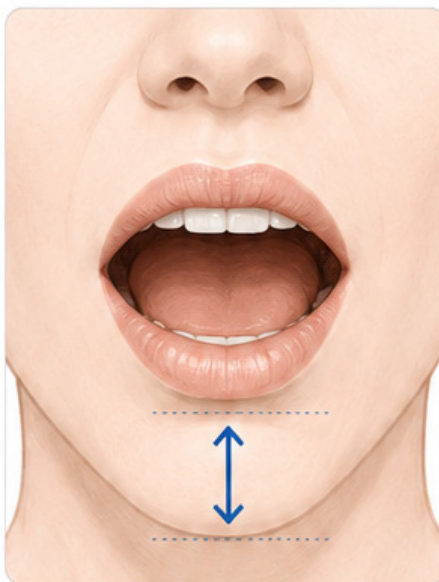
Francuskie A: prosty dźwięk, który warto ustawić poprawnie

Jak brzmi [a]?

Dźwięk [a] w języku francuskim jest bardzo zbliżony do polskiego „a”. Powinien być czysty, otwarty i pozbawiony dodatkowej końcówki.

DŹWIĘK: [a]

USTA: otwarte

JĘZYK: nisko

PRZYKŁAD: *chat*

Jak ustawić usta?

- **Usta:** naturalnie otwarte
- **Szczęka:** lekko opuszczona
- **Język:** rozluźniony i położony dość nisko
- **Wargi:** bez mocnego zaokrąglenia

Powiedz powoli

[a] — [a] — [a]

Uważaj, aby nie dodawać końcówki w rodzaju „aj” ani „aa-e”.

Przykłady

- *chat* → [ʃa]
- *ça* → [sa]
- *là* → [la]
- *papa* → [papa]

Ćwiczenie 1 — jedno słowo

Powtórz każde słowo trzy razy.

chat *ça* *là* *papa*

TYPOWY BŁĄD

Nadmierne otwieranie ust i przeciąganie samogłoski.

Nie: *chaaaaat*

Lepiej: krótkie, czyste [a]

Ćwiczenie 2 — krótki zwrot

Powiedz zwrot:

Ça va ?

Wypowiedz to jako jedną, krótką grupę.

Nie: *Ça / va ?*

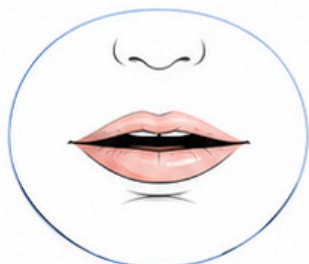
BOX — Zapamiętaj

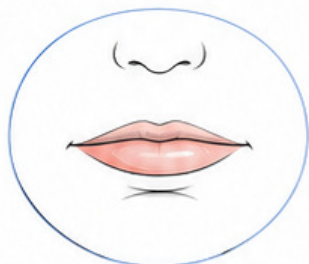
Francuskie [a] nie jest trudne.

Trudność polega głównie na tym, aby nie komplikować dźwięku, który powinien pozostać prosty.

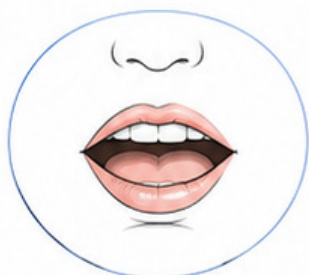
Jedna litera E, kilka różnych dźwięków

[ə] — neutralne

[e] — bardziej zamknięte

[ɛ] — bardziej otwarte

Francuskie E nie ma jednej wymowy

W zależności od słowa i kontekstu litera E może brzmieć inaczej. W tym przewodniku skupiamy się na trzech podstawowych dźwiękach:

- [ə] — neutralne, osłabione E
- [e] — E zamknięte
- [ɛ] — E otwarte

1 Dźwięk [ə]

To neutralne, osłabione E. Usta są swobodnie rozluźnione, język w środkowej pozycji.

Przykład: le [lə]

2 Dźwięk [e]

E bardziej zamknięte. Usta są nieco bardziej napięte, język wyżej, bliżej podniebienia.

Przykłady: été [ete] • café [kafe]

Ćwiczenie: [e] — [e] — [e]

3 Dźwięk [ɛ]

E bardziej otwarte. Usta bardziej rozchylone, żuchwa niżej, język niżej w jamie ustnej.

Przykład: mère [mɛr]

Ćwiczenie: [ɛ] — [ɛ] — [ɛ]

[e]

usta bardziej
zamknięte

ZAMKNIĘTE

OTWARTE

[ɛ]

usta bardziej
otwarte

Ćwiczenie przed lustrem

[e] — [ɛ] — [e] — [ɛ]

Obserwuj, jak zmienia się otwarcie ust. Najpierw mniejsze — potem większe — i znowu mniejsze.

TYPOWY BŁĄD

Polacy często wymawiają wszystkie francuskie e tak samo — jak jedno polskie „e”. To utrudnia zrozumienie i sprawia, że brzmisz nienaturalnie.

BOX — Ważne

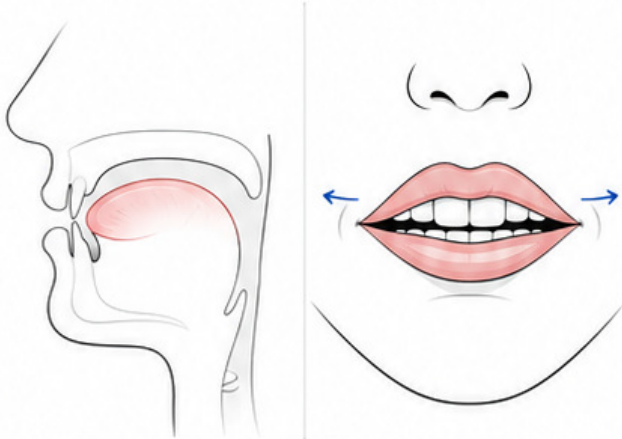
Nie ucz się zasady „litera E = jeden dźwięk”.
Ucz się całych wzorców wymowy i konkretnych słów.

Dźwięk [i]: znajomy, ale bardzo precyzyjny

Francuskie [i] jest bardzo bliskie polskiemu „i”.
To punkt odniesienia, który będzie Ci potrzebny, gdy poznamy [y].

Ułożenie aparatu mowy

- **Usta:** lekko rozciągnięte na boki
- **Język:** wysoko i z przodu
- **Szczeka:** niewielkie otwarcie
- **Wargi:** niezaokrąglone

MINIĆWICZENIE

Powtarzaj: i — i — i.
Patrz w lustro.
Zwróć uwagę, że kąciaki ust
delikatnie kierują się na boki.

BOX — Zapamiętaj

Pozycja języka przy [i] będzie twoim
punktem startowym do francuskiego [y].

Jak brzmi [i]?

To czysty, jasny dźwięk podobny do polskiego „i”,
wymawiany wysoko z przodu, bez zaokrąglania warg.

Powiedz

- [i] — [i] — [i]
- si
- mi
- li

Przykłady francuskie

- ici
- Paris
- vite
- six

Na tym etapie skupiamy się wyłącznie na dźwięku [i].

Dlaczego ten dźwięk jest ważny?

Pozycja języka użyta przy [i] będzie dokładnie taka sama
przy wymowie francuskiego [y]. To Twoja baza.

Przygotowanie do [y]

1. Powiedz długie: iiiiii.
2. Nie ruszaj językiem.
3. Zachowaj jego położenie.
4. Za chwilę zmienimy tylko kształt ust.

→ [i] + zaokrąglenie ust = przygotowanie
do [y]

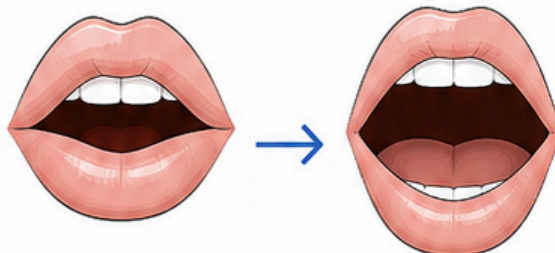
Dwa francuskie O: [o] i [ɔ]

W języku francuskim rozróżniamy dwa dźwięki „o”: bardziej zamknięte [o] i bardziej otwarte [ɔ]. Różnica polega na położeniu języka i stopniu otwarcia szczęki.

Pierwszy dźwięk: [o]

- usta są zaokrąglone
- szczęka jest mniej otwarta
- język znajduje się stosunkowo wysoko i bardziej z tyłu

[o] —
mniej otwarte

[ɔ] —
bardziej otwarte

Drugi dźwięk: [ɔ]

- usta nadal są zaokrąglone
- szczęka opada niżej
- dźwięk jest bardziej otwarty

Przykłady:

eau → [o]

mot → [mo]

Przykład:

porte → [pɔrt]

eau → [o]

porte → [ɔ]

Zobacz różnicę

[o] → bardziej zamknięte

[ɔ] → bardziej otwarte

To nie kwestia głośności, lecz zmiany położenia aparatu mowy.

Ćwiczenie mechaniczne

[o] — [ɔ]

[o] — [ɔ]

Otwieraj szczękę nieco bardziej przy [ɔ].
Pilnuj zaokrąglenia ust w obu dźwiękach.

Ćwiczenie z przykładami

mot → [mo]

porte → [pɔrt]

TYPOWY BŁĄD

Używanie jednego „o” (uniwersalnego) w wszystkich francuskich słowach. To zaciera różnicę znaczeń i brzmi nienaturalnie.

BOX — Wskazówka

Nie zaczynaj od zapamiętywania dziesiątek reguł pisowni.
Najpierw naucz ucho i usta odróżniać [o] od [ɔ].

Francuskie U [y]: dźwięk, którego nie czytamy jak polskie „u”

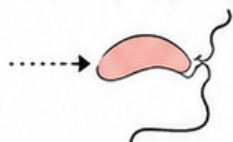
Najważniejsza zasada

Francuskie „u” nie brzmi jak polskie „u”.
W języku francuskim zapis „u”
najczęściej oznacza dźwięk [y].

Jak go utworzyć?

- 1 Powiedz polskie „iiiiii”.
- 2 Zatrzymaj język w tej pozycji.
Nie przesuwaj go do tyłu.
- 3 Zaokrąglij usta tak, jakbyś chciał
powiedzieć „u”.
- 4 Wyдай dźwięk, nie zmieniając pozycji
języka. Otrzymasz dźwięk zbliżony do „[y]”.

JĘZYK
jak przy „i”

USTA
jak przy „u”

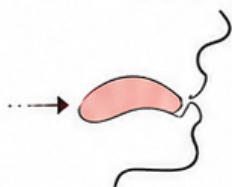

=

[y]

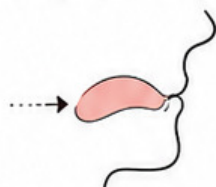
1. [i]

Język z przodu
Usta rozciągnięte

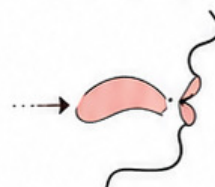
2. NIE RUSZAJ JĘZYKIEM

Ta sama pozycja języka
Usta jeszcze neutralne

3. [y]

Język wciąż z przodu
Usta zaokrąglone

Przykłady

- tu
- rue
- lune
- salut

Trening

[i] → [y]

tu — tu — tu

rue — rue — rue

TYPOWY BŁĄD

Nie wymawiaj francuskiego
„tu” jak polskie „tu”.
Jeśli słyszysz zwykłe polskie „u”,
to znaczy, że język
prawdopodobnie przesunął się
zbyt daleko do tyłu.

KONTRAST

tout → [u]

tu → [y]

BOX — Autokontrola

- Czy mój język pozostaje
jak przy „i”?
- Czy moje usta są
wyraźnie zaokrąglone?

TU [y]

≠

TOUT [u]

EU i ŒU: jak odróżnić [ø] od [œ]?

Dwa podobne dźwięki

Francuskie [ø] i [œ] to dwie zaokrąglone samogłoski przednie. Wymagają zaokrąglonych warg i języka wysuniętego do przodu. Różnią się głównie **stopniem otwarcia szczęki**.

[ø] — zamknięte

[œ] — otwarte

Szczęka opuszcza się niżej.

[ø] — bardziej zamknięte

U

- **Usta:** zaokrąglone
- **Szczęka:** stosunkowo wysoko
- **Język:** z przodu jamy ustnej
- **Przykłady:** **deux**, **feu**

Zapamiętaj

- [ø] = zamknij trochę bardziej
- [œ] = otwórz trochę bardziej

[œ] — bardziej otwarte

œ

Wargi pozostają zaokrąglone, ale szczęka opuszcza się niżej, co daje brzmienie bardziej „przestrzenne”.

- **Usta:** zaokrąglone
- **Szczęka:** niżej opuszczona
- **Język:** z przodu jamy ustnej
- **Przykłady:** **sœur**, **peur**

Ćwiczenie

[ø] — [œ]

[ø] — [œ]

Powtarzaj powoli, obserwując usta i czując różnicę w otwarciu szczęki. Nie zmieniaj kształtu warg radykalnie.

Słowa treningowe

deux • **feu** • **sœur** • **peur**

MINIĆWICZENIE DOTYKOWE

Połóż delikatnie palec pod brodą. Wypowiedz [ø], a następnie [œ]. Poczujesz, że przy [œ] szczęka opuszcza się nieco bardziej.

TYPOWY BŁĄD

Wielu uczących się zastępuje oba dźwięki polskim „e” lub „o”. Staraj się zachować zaokrąglone wargi oraz różnicę w otwarciu szczęki.

BOX — Zapamiętaj

Przy [ø] i [œ] pracują jednocześnie dwa elementy:
język pozostaje dość mocno z przodu, a **wargi** są zaokrąglone.

deux

[dø]

dwa

2

feu

[fø]

ogień

sœur

[sœr]

siostra

peur

[pœr]

strach

Usłysz różnicę: trening francuskich samogłosek

Dlaczego ćwiczymy kontrasty?

Nasz mózg na początku grupuje podobne dźwięki w jedną kategorię.

Dlatego musisz świadomie trenować kontrasty, aby je usłyszeć i poprawnie wymawiać.

1 KONTRAST 1 — [i] ↔ [y]

[i] — [y] — [i] — [y]

Głównie zmieniają się usta,
język pozostaje wysoko i z przodu.

2 KONTRAST 2 — [y] ↔ [u]

[y] — [u] — [y] — [u]

Przy [u] język cofa się
wyraźnie bardziej do tyłu.

3 KONTRAST 3 — [e] ↔ [ɛ]

[e] — [ɛ] — [e] — [ɛ]

Przy [ɛ] otwórz usta bardziej.

4 KONTRAST 4 — [o] ↔ [ɔ]

[o] — [ɔ] — [o] — [ɔ]

To różnica głównie otwarcia żuchwy.

5 KONTRAST 5 — [ø] ↔ [œ]

[ø] — [œ] — [ø] — [œ]

Utrzymaj zaokrąglone usta
i zmieniaj głównie stopień otwarcia.

MAPA KONTRASTÓW SAMOGŁOSEK FRANCUSKICH

(pozycje w przestrzeni samogłoskowej)

TRENING:
30 SEKUND

BARDZIEJ
ZAMKNIĘTE

BARDZIEJ
OTWARTE

[i]

[y]

[u]

[e]

[o]

[ø]

[œ]

[ɛ]

[ɔ]

PRZÓD

(niezaokrąglone)

CENTRUM

TYŁ

(zaokrąglone)

TRENING 30 SEKUND

[i] — [y] — [u]

[e] — [ɛ]

[o] — [ɔ]

[ø] — [œ]

Powtórz cały zestaw trzy razy.

POZIOM 2

Powtórz cały zestaw,
ale w losowej kolejności.

Unikaj powrotu
do polskich pozycji
artykulacyjnych.

BOX — Kontrola jakości

Dobry trening wymowy
nie polega na szybkości.
Najpierw musisz potrafić
świadomie przejść
z jednej pozycji
artykulacyjnej do drugiej.

Samogłoski nosowe

Poznaj jeden z najbardziej charakterystycznych elementów francuskiego brzmienia.

SAMOGŁOSKI NOSOWE

Powietrze płynie jednocześnie przez usta i nos — ale **nie słyszymy** osobnego „n” na końcu.

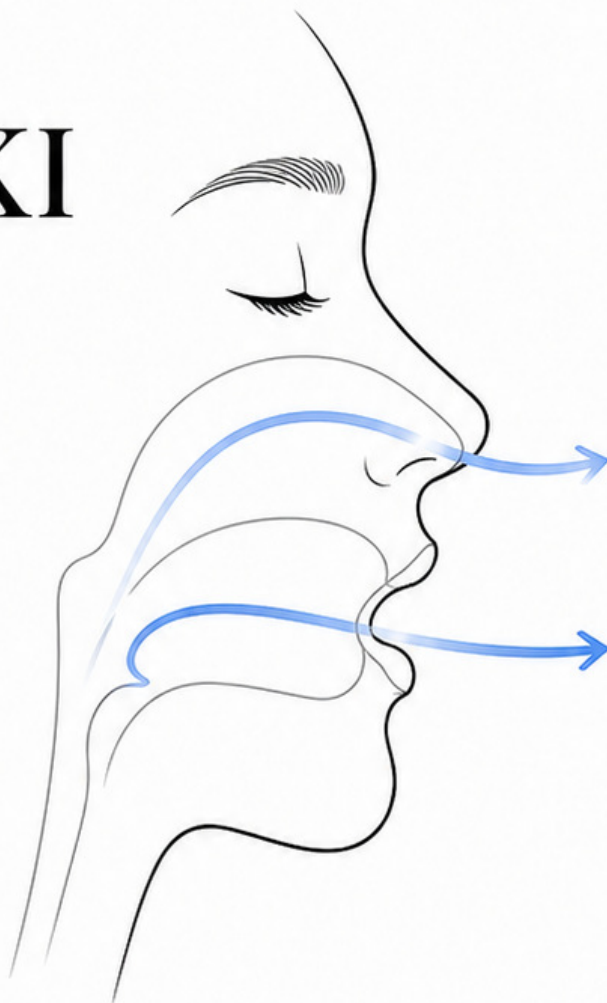
W tym module nauczysz się:

- ✓ rozumieć, czym jest rezonans nosowy;
- ✓ wymawiać [ã], [ɛ̃], [ɔ̃] i [œ̃];
- ✓ rozpoznawać typowe zapisy AN, EN, IN, AIN, ON i UN;
- ✓ wiedzieć, kiedy litery N i M naprawdę są wymawiane;
- ✓ ćwiczyć dźwięki nosowe bez dodawania polskiego „n”.

Czytając:

bon nie należy automatycznie myśleć: „bo + n”.
W wielu francuskich słowach **n** lub **m** po samogłosce pomaga wskazać jej nosową wymowę, ale nie tworzy osobnego końcowego dźwięku spółgłoskowego.

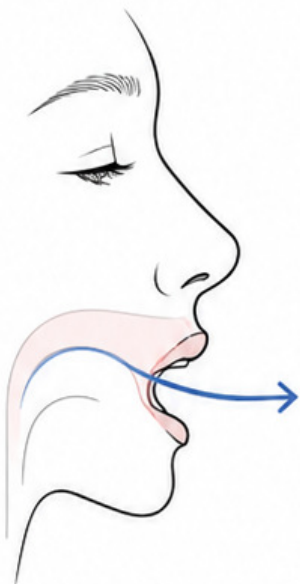

SAMOGŁOSKA +
REZONANS NOSOWY

Jak powstaje samogłoska nosowa?

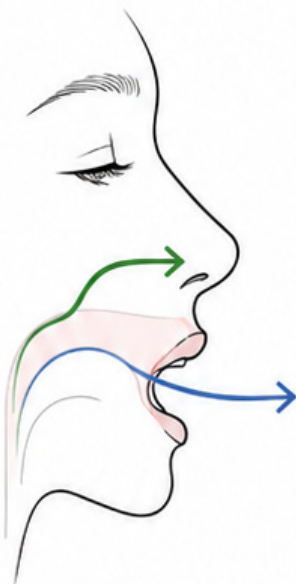

SAMOGŁOSKA USTNA

Powietrze wychodzi głównie przez usta.

SAMOGŁOSKA NOSOWA

Powietrze wychodzi przez usta i jednocześnie przez nos. To daje rezonans nosowy.

BOX — Najważniejsza zasada

Samogłoska nosowa to **jeden dźwięk** z dodatkowym rezonansem nosowym — **nie** samogłoska plus osobne „n”.

Co oznacza „nosowa”?

W przypadku zwykłej samogłoski powietrze wydostaje się głównie przez usta. W przypadku samogłoski nosowej droga do jamy nosowej jest również otwarta — dzięki temu dźwięk ma rezonans nosowy.

Wyobraź sobie dwie drogi

Samogłoska ustna: **POWIETRZE → USTA**

Samogłoska nosowa: **POWIETRZE → USTA + NOS**

Ta druga droga tworzy charakterystyczny francuski dźwięk.

Ważne: nie dodawaj osobnego „n”

Przykład: bon

Nie ćwicz tego jako „bo-n” z mocnym, polskim „n” na końcu.

Ćwiczenie 1 — poczuj rezonans

Powiedz zwykłe „a”. Następnie skieruj część rezonansu w stronę nosa — jakby dźwięk „wibrował” także w nosie. Możesz delikatnie dotknąć skrzydełek nosa, aby poczuć subtelne drgania.

Ćwiczenie 2 — kontrola końcówki

Zadaj sobie pytanie: „Czy na końcu słyszę mocne „n”?”

Jeśli tak — rozdzielasz spółgłoskę zbyt mocno.

PORÓWNANIE

Nie myśl: **AN = A + N**

Myśl: **AN → jeden wzorec wymowy**

Ta sama zasada pomoże Ci później w EN, IN, ON, UN.

UWAGA

Nie każde „n” lub „m” po samogłosce automatycznie tworzy nosowość. To zależy od konkretnego wzorca wymowy.

AN $\neq$ **A + N**

To nie jest samogłoska plus osobne „n”.

AN → **JEDEN DŹWIĘK NOSOWY**

Jeden wzorec wymowy z naturalnym rezonansem nosowym.

Dźwięk [ã]:

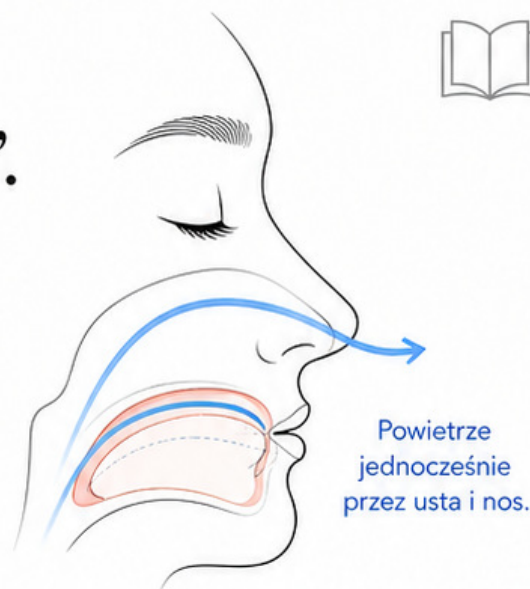
AN i EN bez wyraźnego „n”.

Dźwięk [ã] to jedna z najbardziej charakterystycznych samogłosek nosowych we francuskim.

Bardzo często występuje w zapisach AN i EN.

Polacy często czytają je jak zwykle „an” lub „en” z wyraźnym, mocnym końcowym „n”. Tego unikaj!

1. Jak brzmi [ã]?

- **Usta:** naturalnie otwarte.
- **Szczeka:** lekko opuszczona.
- **Język:** stosunkowo nisko i bardziej z tyłu niż przy [a].
- **Powietrze:** przez usta i nos.

2. Najczęstsze zapisy

AN / EN → [ã]

- *sans*
- *dans*
- *enfant*
- *français*
- *temps*

Ważne

Nie czytaj „sans” z mocnym końcowym „n”.

Myśl: „an → [ã]”, czyli jeden dźwięk nosowy, a nie samogłoska + n.

3. Ćwiczenie 1 — od samogłoski ustnej do nosowej

Powiedz każdą sekwencję dwa razy.

[a] → [ã] [a] → [ã]

[e] → [ã] [e] → [ã]

4. Ćwiczenie 2 — słowa

Powiedz każde słowo trzy razy.

- *sans*
- *dans*
- *enfant*
- *français*

5. Ćwiczenie 3 — krótkie połączenia

Powiedz każde połączenie dwa razy.

- *sans problème*
- *dans Paris*
- *un enfant*

TYPOWY BŁĄD

Wymawiając pełne polskie „an” lub „en”, tworzysz dwa elementy: samogłoska + n. Francuskie AN / EN to jeden dźwięk: [ã]. Nie dokładaj wyraźnego końcowego „n”!

6. TEST AUTOKONTROLI

Powiedz: *dans*

Czy czubek języka dotyka miejsca, w którym w języku polskim wymawiasz „n”?

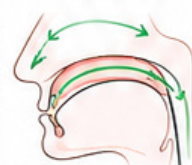
- Nie → dobrze, to [ã].
- Tak → popraw, nie rób „n”.

NIE: A + N

samogłoska + n
dwa elementy

TAK: [ã]

jeden dźwięk nosowy
bez wyraźnego „n”

7. Słówka do zapamiętania

sans

[sã]

bez

dans

[dã]

w, w środku

enfant

[ãfã]

dziecko

français

[fʁãsɛ]

francuski

BOX — Zapamiętaj

AN i EN bardzo często nie oznaczają „a + n” ani „e + n”. Traktuj je jako sygnał jednego dźwięku nosowego [ã].

Dźwięk [ɛ̃]: IN, AIN i EIN

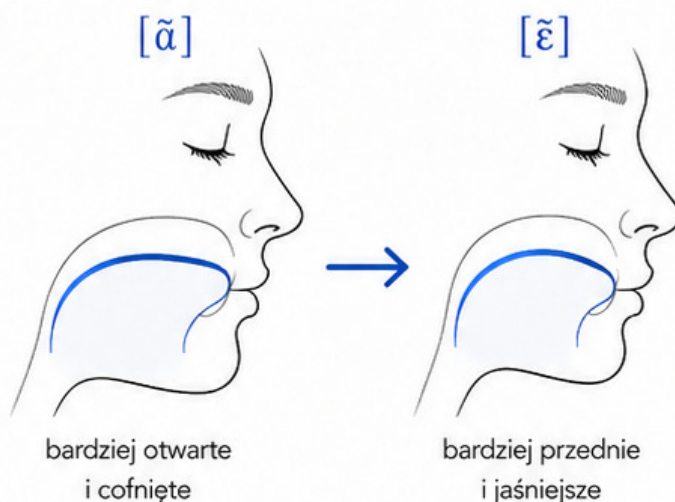

Dźwięk [ɛ̃] to kolejna podstawowa samogłoska nosowa we francuskim.
Różne zapisy mogą prowadzić do jednego, bardzo podobnego brzmienia.

1 Jeden dźwięk — kilka zapisów

IN / AIN / EIN → [ɛ̃]

Ten dźwięk może pojawić się także w innych zestawieniach liter (np. ym, yn, aim itp.).

2 Jak ustawić usta?

- **Usta:** trochę mniej otwarte niż przy [ɑ̃]
- **Język:** bardziej z przodu
- **Dźwięk:** jaśniejszy
- **Nos:** nadal rezonans nosowy

3 Przykłady

vin

pain

main

matin

plein

4 Zasada

Nie czytaj „pain” ani jako „pejn”, ani jako „pan”.

Skup się na jednym brzmieniu końcowym [ɛ̃].

5 Ćwiczenie 1

[ɑ̃] — [ɛ̃]

[ɑ̃] — [ɛ̃]

Zwróć uwagę, że język przy [ɛ̃] jest bardziej z przodu.

6 Ćwiczenie 2 — słowa

Powiedz każde słowo trzy razy.

vin

pain

main

matin

7 Ćwiczenie 3 — podobne zakończenia

Powiedz każdą parę trzy razy.

pain — main

vin — matin

WSKAZÓWKA DLA POLAKA

Zapisywanie wymowy francuskiej polskimi literami często utrwała nieprawidłowe nawyki.

W przypadku samogłosek nosowych lepiej zapamiętać:
symbol + pozycję ust + przykład.

TYPOWY BŁĄD

Zbyt szerokie otwarcie ust sprawia, że [ɛ̃] zaczyna przypominać [ɑ̃].
Utrzymaj usta trochę mniej otwarte i język bardziej z przodu.

BOX — Porównaj

[ɑ̃] → bardziej otwarte i cofnięte

[ɛ̃] → bardziej przednie i jaśniejsze

vin
wino

pain
chleb

main
ręka

matin
rano

plein
pełny

Dźwięk [ɔ̃]: francuskie ON

[ɔ̃] wymaga zaokrąglonych ust i rezonansu nosowego. Uczniowie często błędnie wymawiają ON jak zwykłe polskie „on”.

1. Jak brzmi [ɔ̃]?

To samogłoska nosowa, z wyraźnie zaokrąglonymi ustami.

2. Ułożenie

- **Usta:** zaokrąglone.
- **Szczęka:** umiarkowanie otwarta.
- **Język:** bardziej z tyłu.
- **Powietrze:** przez usta i nos.

Powietrze przez usta i nos.

3. Najczęstszy zapis

ON → [ɔ̃]

bon

[bɔ̃]

nom

[nɔ̃]

non

[nɔ̃]

mon

[mɔ̃]

bonjour

[bɔ̃ʒuk]

4. Bardzo ważne

W „bon” nie rób mocnego n na końcu. Pomyśl „bɔ̃”, nie „bon-n”.

5. Ćwiczenie 1 – przygotowanie ust

[ɔ] → [ɔ̃]

Zaokrąglaj usta najpierw, a potem dodaj rezonans nosowy.

6. Ćwiczenie 2

- *bon* — *bon* — *bon*
- *mon* — *mon* — *mon*
- *non* — *non* — *non*

7. Ćwiczenie 3 – krótkie zwroty

- *mon ami*
- *bonjour*
- *non merci*

TYPOWY BŁĄD

Nie: „bon” z wyraźnym n na końcu.

Lepiej: jeden dźwięk nosowy, bez pełnego polskiego n.

9. MINI-TEST

Powiedz: *mon*

Potem: *mon ami*

Sprawdź się: czy język dotyka miejsca potrzebnego do polskiego n?

10. BOX — Zapamiętaj

ON w wielu francuskich słowach działa jak jedna jednostka dźwiękowa: [ɔ̃].

ON ≠ polskie „on”

ON → [ɔ̃]

nosowy dźwięk francuski

polskie on → [ɔn]

ustny + wyraźne n

Dźwięk [œ]: francuskie UN

Dźwięk [œ] tradycyjnie występuje w słowach zapisanych **UN** lub **UM**.

We współczesnym francuskim może on zbliżać się do [ɛ],

szczególnie w wielu odmianach używanych we Francji.

1) Francuskie UN

UN → [œ]

Przykłady:

un

brun

parfum

WSPÓŁCZESNY FRANCUSKI

[œ] może zbliżać się do [ɛ]

[œ] → [ɛ]

coraz bliżej

2) Jak ustawić usta?

- wargi lekko zaokrąglone
- usta dość otwarte
- język z przodu
- dźwięk ma rezonans nosowy

3) Ważna informacja o współczesnej wymowie

We współczesnym francuskim różnica między [œ] i [ɛ] często staje się mniejsza. Słowo **brun** może brzmieć bardzo podobnie do słów z [ɛ].

4) Co powinien zrobić uczeń?

- 1 rozpoznawać zapis **UN**,
- 2 uczyć się tradycyjnego dźwięku [œ],
- 3 nie panikować, jeśli w naturalnej mowie brzmi bliżej [ɛ].

5) Ćwiczenie

[œ] — [œ] — [œ]

un

brun

parfum

6) Kontrast treningowy

[ɛ] ↔ [œ]

Twoim celem jest po prostu dostrzec tradycyjny kontrast.

TYPOWY BŁĄD

- ✗ nie czytaj **UN** jak polskie „un”,
- ✗ nie dodawaj pełnego końcowego „n”.
W [œ] końcowe *n* jest nosowe, nie wymawiane.

BOX — Ważne

Warto znać dźwięk [œ] i umieć go wymówić. Równie ważne jest jednak wiedzieć, że współczesny francuski nie zawsze zachowuje ten kontrast tak wyraźnie, jak opisują to tradycyjne podręczniki.

N i M nie zawsze oznaczają samogłoskę nosową

We francuskim *n* i *m* często sprawiają, że poprzednia samogłoska jest nosowa. Ale są wyjątki: gdy po *n* lub *m* **pojawia się samogłoska**, lub gdy **spółgłoska jest podwojona**, poprzednia samogłoska często przestaje być nosowa, a *n* lub *m* wymawia się normalnie.

Dotychczas nauczyłeś się:

an → często [ã]
in → często [ɛ̃]
on → często [ɔ̃]
un → tradycyjnie [œ̃]

N lub **M** nie zawsze „unosawia” poprzednią samogłoskę.

SYTUACJA 1 — po N lub M pojawia się kolejna samogłoska

Gdy po *n* lub *m* następuje samogłoska, *n* lub *m* jest wymawiane normalnie, a poprzednia samogłoska zwykle nie jest nosowa.

bonne → [bɔn]
bon → [bɔ̃]

W *bonne*
dźwięk [n]
jest wyraźnie
wymawiany.

SYTUACJA 2 — podwójne N lub M

Gdy *n* lub *m* jest podwojone (*nn*, *mm*), poprzednia samogłoska często nie jest typowo nosowa.

année → [ane]

Podwójne *nn*
= brak typowej
nosowości.

Bardzo praktyczna reguła

Zawsze patrz, co dzieje się po *n* lub *m*.
To kontekst decyduje o wymowie.

Porównanie

BON

[bɔ̃]

NOSOWE

VS

BONNE

[bɔn]

N WYMAWIANE

samogłoska + N/M + spółgłoska/koniec wyrazu → często nosowo

samogłoska + N/M + samogłoska → sprawdź wymowę N/M

NN / MM (podwojone N lub M) → zwykle brak typowej nosowości poprzedniej samogłoski

Ćwiczenie 1

Powtórz na głos, zwracając uwagę na różnicę.

bon — *bonne*

bon — *bonne*

Ćwiczenie 2

Zaznacz, gdzie występuje samogłoska nosowa (✓) i gdzie *n* lub *m* jest faktycznie wymawiane (n).

<i>bon</i>	☒	☐
<i>bonne</i>	☐	☐
<i>année</i>	☐	☐
<i>homme</i>	☐	☐

UWAGA

To nie jest pełna lista zasad pisowni francuskiej. Celem jest analizowanie grup liter w kontekście, a nie pojedynczych liter.

BOX — Złota reguła

Jeśli po **N** lub **M** występuje samogłoska albo spółgłoska jest podwojona (NN, MM), **nie zakładaj** automatycznie, że poprzednia samogłoska będzie nosowa.

Trening: rozróżnij cztery samogłoski nosowe

Po poznaniu każdej samogłoski nosowej z osobna czas na praktykę.

Twoim celem jest szybkie rozróżnienie pozycji artykulacyjnych.

1

[ã]

AN / EN

Przykład: **dans**

Usta bardziej otwarte,
język bardziej cofnięty.

2

[ɛ̃]

IN / AIN / EIN

Przykład: **pain**

Język bardziej z przodu,
dźwięk jaśniejszy.

3

[ɔ̃]

ON

Przykład: **bon**

Usta wyraźnie
zaokrąglone.

4

[œ̃]

UN

Przykład: **un**

Usta lekko zaokrąglone,
język z przodu.

TRENING 1 — same dźwięki

[ã] — [ɛ̃] — [ɔ̃] — [œ̃]

[œ̃] — [ɔ̃] — [ɛ̃] — [ã]

TRENING 2 — słowa

dans pain bon un

SAMOCENA

- ☐ Rozpoznaję różnicę między [ã] i [ɔ̃].
- ☐ Potrafię wypowiedzieć [ɛ̃] bez końcowego „n”.
- ☐ Potrafię zaokrąglić usta przy [ɔ̃].
- ☐ Rozumiem, że zapis UN nie oznacza polskiego „un”.
- ☐ Potrafię przejść od pojedynczego dźwięku do całego zwrotu.

TRENING 3 — losowa kolejność

bon — dans — un — pain

pain — bon — dans — un

TRENING 4 — wykryj końcowe „n”

Nagraj i odsłuchaj swoją wymowę słów:
dans, pain, bon, un.

Jeśli słyszysz osobne, mocne „n”
na końcu — powtórz wolniej.

TRENING 5 — przejście do mowy

dans Paris

du pain

bon appétit

un café

BOX — Zasada progresji

Nie oczekuj perfekcji po jednym treningu.

Najważniejsze jest to, że Twoje ucho zaczyna wychwytywać różnice.

DŹWIĘK

SŁOWO

ZWROT

NAGRANIE

PORÓWNANIE

Spółgłoski i charakterystyczne dźwięki

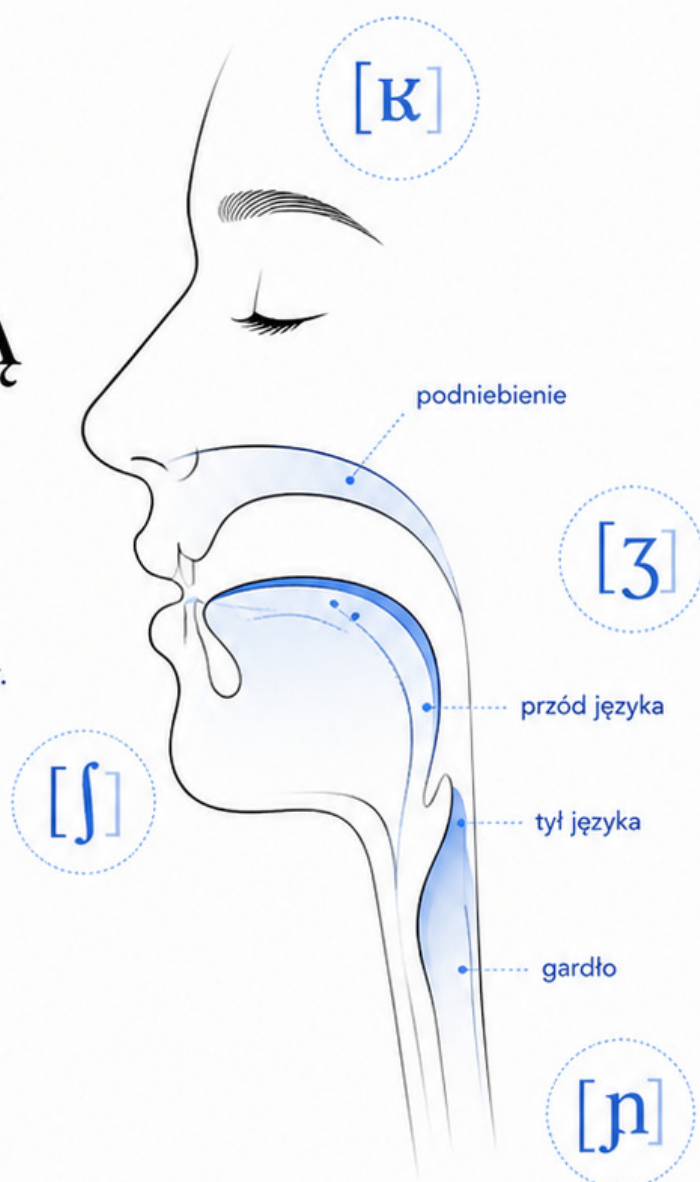
Francuskie R, J, CH, GN i inne dźwięki,
które zmieniają sposób, w jaki brzmi
twoja francuszczyzna.

SPÓŁGŁOSKI, KTÓRE TWORZĄ FRANCUSKIE BRZMIENIE

Nie musisz „udawać francuskiego akcentu”.
Musisz nauczyć aparat mowy kilku nowych ruchów.

W tym module nauczysz się:

- ✓ tworzyć francuskie R [ʀ] bez nadmiernego napięcia;
- ✓ rozróżniać [ʒ] i [ʃ];
- ✓ poprawnie wymawiać grupę GN [ɲ];
- ✓ kontrolować francuskie L i grupy spółgłoskowe;
- ✓ rozpoznawać różnicę między dźwięcznością i bezdźwięcznością;
- ✓ ćwiczyć spółgłoski w całych słowach i zdaniach.

Najtrudniejszy dźwięk nie staje się łatwiejszy
od mocniejszego wysiłku. Staje się łatwiejszy wtedy,
gdy dokładnie wiesz, co ma zrobić **język, gardło**
i **przepływ powietrza**.

Francuskie R [ʁ]: nie walcz z gardłem

Współczesne standardowe francuskie R (symbol [ʁ]) jest zazwyczaj realizowane w tylnej części jamy ustnej, a nie jak polskie „r”, które powstaje czubkiem języka.

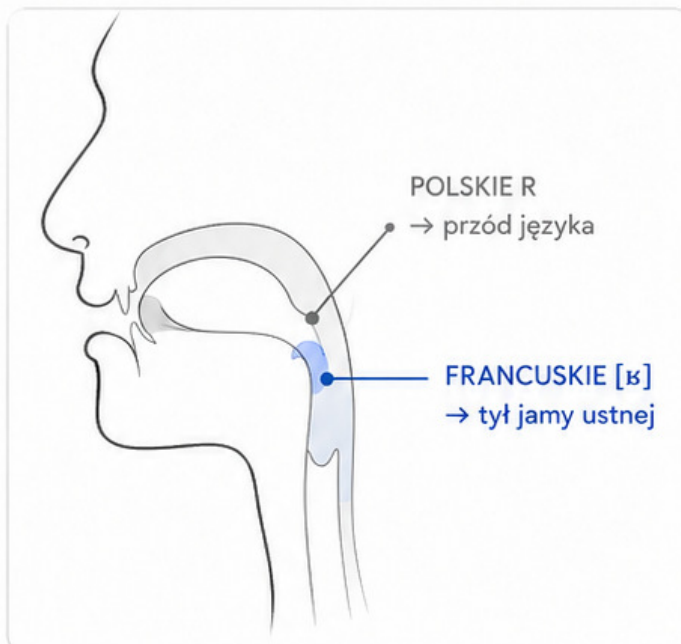
1. Dlaczego francuskie R jest inne?

- Polskie „r”: drga czubek języka przy podniebieniu.
- Francuskie [ʁ]: dźwięk powstaje z tyłu, bez użycia czubka języka.

2. Gdzie powstaje dźwięk?

Francuskie [ʁ] tworzy się w tylnej części języka i w tylnej części jamy ustnej, gdzie powietrze przechodzi przez wąskie zwężenie. To delikatne tarcie lub vibracja — bez forsowania.

3. Krok po kroku: jak wywołać [ʁ]

- KROK 1 — rozluźnij język**
Połóż język płasko, nie unos go do góry.
- KROK 2 — poczuj tylną część jamy ustnej**
Skieruj oddech „w głąb”.
Poczuj przestrzeń za językiem.
- KROK 3 — dodaj głos**
Wypuść powietrze z głosem.
Poczuj delikatne tarcie lub vibrację w tyle.
- KROK 4 — połącz z samogłoskami**
Zacznij od prostych sylab:
ra ri ru ro

4. Przykłady

- *Paris* [paʁi]
- *rue* [ʁy]
- *rouge* [ʁuʒ]
- *merci* [mɛʁsi]
- *France* [fʁɑ̃s]

5. Ćwiczenie progresywne

[ʁ]
↓
ra
↓
rue
↓
la rue
↓
Je suis dans la rue.

TYPOWY BŁĄD 1

Tworzenie bardzo ostrego, gardłowego dźwięku.
Francuskie R nie wymaga bólu ani drapania w gardle.

TYPOWY BŁĄD 2

Automatyczne zastępowanie francuskiego [ʁ] polskim drżącym „r”.
To nie ten sam dźwięk ani to samo miejsce.

6. Ważna perspektywa

Francuskie R ma warianty regionalne i indywidualne. Nie zawsze jest silnie wymawiane. Celem nie jest perfekcyjna imitacja native speakera, ale rozwijanie naturalnej, komfortowej realizacji z tyłu jamy ustnej.

BOX — Najważniejsza wskazówka

Nie rób francuskiego R mocniejszego; rób je **dalej w tyle i z mniejszym napięciem**.

[ʁ]
≈

RA

RUE

LA RUE

ZDANIE

BÓL / MOCNE DRAPANIE = ZA DUŻO NAPIĘCIA

Francuskie J [ʒ]: dźwięczne „ż”.

[ʒ] jest stosunkowo łatwe dla Polaków, bo bardzo zbliżone do polskiego „ż/rz”, ale trzeba nauczyć się francuskich zapisów, które je dają.

1. Jak brzmi [ʒ]?

[ʒ] jest bardzo zbliżone do polskiego „ż”.
Posłuchaj słowa i porównaj z polskim słowem *żaba*.

2. Gdzie spotkasz [ʒ]?

- Najczęściej zapisuje się je literą „j”.
Przykłady: *je, jour, jamais*
- Czasem „g” przed niektórymi samogłoskami.
Przykład: *girafe*

3. Jak go utworzyć?

- Usta lekko wysunięte do przodu.
- Język blisko przedniej części podniebienia, bez całkowitego zamykania przepływu powietrza.
- Głos włączony.

4. Test dźwięczności

Położ dwa palce na gardle
i powiedz: [ʒʒʒʒ].
Powinieneś poczuć wibrację.

5. Porównaj

- [ʒ] → głos pracuje
- [j] → głos nie pracuje

[ʒ] = DŹWIĘCZNE

struny głosowe
wibrują

[j] = BEZDŹWIĘCZNE

struny głosowe
nie wibrują

6. Słowa treningowe

je • jour • jamais • rouge • bonjour

je

jour

rouge

bonjour

7. Krótkie zwroty

- Bonjour !
- Je suis...
- J'aime...

TYPOWY BŁĄD

Zastępowanie [ʒ] zbyt twardym dźwiękiem lub [j] jest błędem.
Jeśli „je” brzmi jak „sze”,
sprawdź, czy czujesz wibrację w gardle.

BOX — Prosty test

Dotknij gardła. Jeżeli podczas [ʒ] czujesz **wibrację**, głos jest włączony.

CH [ʃ]: francuskie brzmienie podobne do polskiego „sz”.

Francuskie CH bardzo często odpowiada [ʃ], czyli brzmieniu zbliżonemu do polskiego „sz”. Jest to bezdźwięczny odpowiednik [ʒ], dlatego warto trenować oba dźwięki razem.

1) Najważniejszy wzorzec

CH → [ʃ]

To brzmienie zbliżone do polskiego „sz”.

2) Przykłady

- chat [ʃa]
- chaud [ʃo]
- chercher [ʃɛʁʃe]
- chocolat [ʃokola]

3) Jak utworzyć [ʃ]?

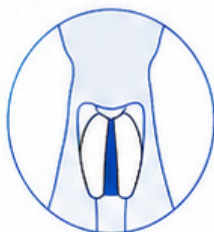
- **Usta:** lekko zaokrąglone lub wysunięte do przodu.
- **Język:** blisko podniebienia.
- **Powietrze:** przez wąskie przejście.
- **Głos:** wyłączony.

Porównaj: dwa różne mechanizmy

[ʃ]

BEZ WIBRACJI

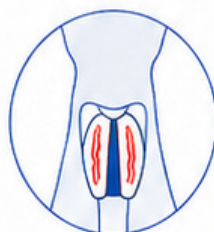
Struny głosowe nieruchome.

[ʒ]

Z WIBRACJĄ

Struny głosowe drgają.

4) Test gardła

Połóż palce na gardle i powiedz: [ʃʃʃʃʃ].

Nie powinieneś czuć tej samej wibracji, co przy [ʒʒʒʒʒ].

5) Najważniejszy kontrast

[ʃ] — bez głosu

[ʒ] — z głosem

[ʃ] — [ʒ]

[ʃ] — [ʒ]

6) Przykłady do porównania

chat vs. je
[ʃa] vs. [ʒə]

Chodzi nie o znaczenie słów, ale o mechanizm: podobny przepływ powietrza, ale bez głosu / z głosem.

7) Ćwiczenie

Powtórz sylaby:

- cha • cho • chu

Następnie powtórz słowa:

- chat • chaud • chercher

8) MINI-TRENING

Powtarzaj naprzemiennie pary słów, kontrolując gardło.

- chat — je
- chaud — jour

Najpierw wolno, potem szybciej.

TYPOWY BŁĄD

Nie czytaj francuskiego CH jak polskiego „cz”. W typowych słowach, takich jak chat, potrzebny jest [ʃ], a nie „cz”.

BOX — Zapamiętaj

CH → bardzo często [ʃ], czyli dźwięk zbliżony do polskiego „sz”.

Przykłady w praktyce

chat

[ʃa]
kot

chaud

[ʃo]
ciepły

chercher

[ʃɛʁʃe]
szukać

chocolat

[ʃokola]
czekolada

GN [ɲ]: francuski dźwięk zbliżony do polskiego „ń”.

We francuskim bardzo często „gn” odpowiada dźwiękowi [ɲ], zbliżonemu do polskiego „ń”. Traktuj je jako jeden dźwięk, a nie jako połączenie „g” + „n”.

GN → [ɲ]

NIE: G + N

to nie dwa dźwięki!

TAK: [ɲ]

jeden dźwięk, podobny do „ń”

Jak go utworzyć?

- **Język:** jego środkowa część unosi się w kierunku podniebienia.
- **Czubek języka:** pozostaje stosunkowo swobodny.
- **Powietrze:** przechodzi przez nos.
- **Głos:** jest włączony.

Ważne

Nie wymawiaj „g” i „n” oddzielnie.

Przykład: **montagne**

Nie dziel: **montag-ne**

Traktuj fragment **GN** jako jeden dźwięk: [ɲ]

Przykłady

montagne
[mɔ̃taɲ]

ligne
[liɲ]

gagner
[gaɲe]

Espagne
[ɛspaɲ]

champagne
[ʃɑ̃paɲ]

Ćwiczenie 1 — przygotowanie

ń — ń — ń

Powtórz dźwięk „ń” kilka razy, poczuj uniesienie środka języka.

Ćwiczenie 2 — sylaby

gna gne gni

Powtórz sylaby płynnie.

Ćwiczenie 3 — słowa

ligne gagner
Espagne montagne

Powtórz słowa, zwracając uwagę na jedność dźwięku GN.

TYPOWY BŁĄD

Twarda wymowa „g” przed „n”.
Jeśli słyszysz „g-n”, wróć do jednego dźwięku zbliżonego do polskiego „ń”.

BOX — Zapamiętaj

GN bardzo często nie oznacza dwóch dźwięków.
Traktuj je jako jeden dźwięk [ɲ].

Francuskie L i trudne połączenia spółgłosek

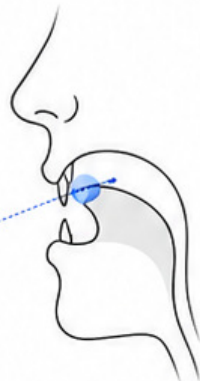
Francuskie L jest zwykle lżejsze, czystsze i krótsze niż niektóre polskie realizacje, a francuski często łączy spółgłoski bez dodatkowej samogłoski.

1 Jak brzmi francuskie L?

L → [l]

Francuskie [l] wymawiamy z czubkiem języka tuż za górnymi zębami.

Ma być **lekki, czysty i krótki**.

Ułożenie języka

- **Czubek języka:** dotyka okolicy za górnymi zębami.
- **Boki języka:** pozwalają powietrzu przepływać.
- **Głos:** jest włączony.

Przykłady

la

[la]

lire

[liʁ]

salut

[saly]

ville

[vil]

elle

[ɛl]

2 Uwaga na grupy spółgłoskowe

FRANCE [fʁɑ̃s]

Francuskie często łączy spółgłoski.

W słowie *France* nie ma żadnej samogłoski między [f] a [ʁ].

Co robi wielu uczących się?

Dopowiada samogłoskę i mówi „ferance”

~~f e r a n c e~~

Tego należy unikać!

Zasada

Jeśli słowo zawiera dwie lub trzy spółgłoski obok siebie, nie dopowiadaj automatycznie „e” ani „y”, żeby było łatwiej.

3 Ćwiczenie 1 — L

Powtarzaj powoli, potem szybciej.

1 la — li — lu — lo

2 lire [liʁ]

3 salut [saly]

4 ville [vil]

4 Ćwiczenie 2 — grupy spółgłoskowe

Powtarzaj powoli, bez dopowiadania.

France [fʁɑ̃s]

Skup się na połączeniu [fʁ] bez dodatkowej samogłoski.

5 Ćwiczenie 3 — kontrola

Nagraj siebie.

Sprawdź:

Czy pojawił się dodatkowy dźwięk, którego nie ma w słowie?

Słowo ma zostać takie, jak w oryginale, nie dłuższe.

TYPOWY BŁĄD

Dopowiadanie dodatkowej samogłoski (e lub y), aby brzmiało „łatwiej”.
Zmienia to strukturę i brzmienie słowa.

BOX — Zapamiętaj

Nie każda trudna grupa spółgłosek potrzebuje dodatkowej samogłoski.
Najpierw zwolnij, a potem połącz dźwięki bez zmiany struktury słowa.

WOLNO → PŁYNNIE

1. ZWOLNIJ

Wypowiedz każdy dźwięk.

2. POŁĄCZ

Połącz spółgłoski bez dodatków.

3. UTRWAL

Powtarzaj, aż stanie się to naturalne.

Dźwięczne czy bezdźwięczne?

Naucz się czuć różnicę

Dźwięczność oznacza wibrację fałdów głosowych. Twoim zadaniem jest nauczyć się ją wyczuwać. Najprostszy sposób? Dotknij gardła.

Co oznacza „dźwięczny”?

[z]

Dotknij gardła.
Poczujesz wyraźną wibrację,
gdy dźwięk jest dźwięczny.

Co oznacza „bezdźwięczny”?

[s]

Dotknij gardła.
Poczujesz małą lub żadną
wibrację, gdy dźwięk jest
bezdźwięczny.

BEZDŹWIĘCZNE		DŹWIĘCZNE	
[s]	↔	[z]	)))
[ʃ]	↔	[ʒ]	)))
[f]	↔	[v]	)))
[p]	↔	[b]	)))
[t]	↔	[d]	)))
[k]	↔	[g]	)))

Ćwiczenie 1 — ręka na gardle

SSSS → ZZZZ

[ʃʃʃ] → [ʒʒʒ]

pozycja aparatu mowy jest podobna,
ale zmienia się udział głosu.

Ćwiczenie 2 —
francuskie przykłady

- *poisson* [pwa'sɔ̃]
- *maison* [mɛ.zɔ̃]

Pierwszy dźwięk w tych parach
różni się tylko dźwięcznością.

Ćwiczenie 3 —
kontrola kontrastu

- [s] — [z]
- [ʃ] — [ʒ]

Praktykuj każdą parę,
mówiąc naprzemiennie.

TYPOWY BŁĄD

Niektórzy uczą się tylko pozycji języka
i zapominają o głosie.
Wtedy [ʒ] staje się [ʃ],
a [z] staje się [s].

BOX — Najprostszy test

Jeżeli nie jesteś pewien,
czy dźwięk jest dźwięczny,
dotknij gardła. Wibracja to najlepsza
wskazówka.

Trening: R, J, CH i GN w praktyce

Połącz poznane spółgłoski w jeden, progresywny trening
od pojedynczego dźwięku, przez sylabę, słowo, zwrot aż po zdanie.

⦿ DŹWIĘK → ⓘ SYLABA → 💬 SŁOWO → 👤 ZWROT → 💬 ZDANIE

[ʁ]

R

≈ rue

[ʒ]

J

⦿ bonjour

[ʃ]

CH

👄 chat

[ɲ]

GN

👃 montagne

ETAP 1 —
pojedyncze dźwięki

[ʁ]

[ʁ] [ʁ] [ʁ]

[ʒ]

[ʒ] [ʒ] [ʒ]

[ʃ]

[ʃ] [ʃ] [ʃ]

[ɲ]

[ɲ] [ɲ] [ɲ]

ETAP 2 —
sylaby

ra — ri — ru

ja — jo — ju

cha — cho — chu

gna — gne — gni

ETAP 3 —
słowa

- rue
- Paris
- rouge

- je
- jour
- bonjour

- chat
- chaud
- chercher

- ligne
- Espagne
- montagne

ETAP 4 —
krótkie zwroty

la rue

bonjour Marie

un chat

en Espagne

ETAP 5 —
zdania

Je suis dans la rue.

Bonjour, je
m'appelle Marie.

Le chat est là.

Je vais en Espagne.

Trening kontrastowy

[ʃ] — [ʒ]

[ʁ] — [ɲ]

👄 chat — je

≈ rue — ligne

Autokontrola

- ☐ Moje francuskie R nie jest polskim drżącym „r”.
- ☐ Czuję wibrację przy [ʒ].
- ☐ Nie czuję tej samej wibracji przy [ʃ].
- ☐ GN traktuję jako jeden dźwięk [ɲ].
- ☐ Nie dodaję niepotrzebnych samogłosek między spółgłoskami.

BOX — Zasada treningu

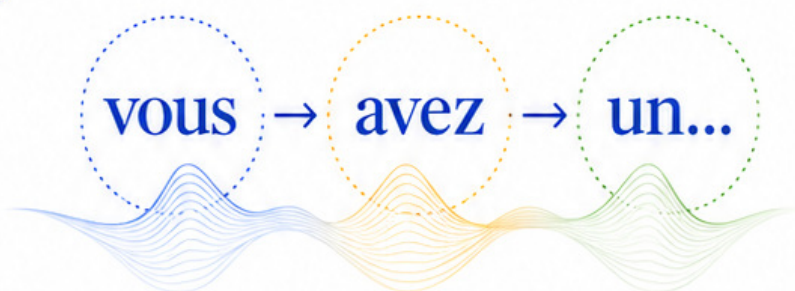
Trudny dźwięk staje się użyteczny dopiero wtedy,
gdy potrafisz zachować go w całym słowie i zdaniu.

Nieme litery i łączenie wyrazów

Francuski nie kończy się na pojedynczych słowach — prawdziwa wymowa zaczyna się wtedy, gdy słowa zaczynają się ze sobą łączyć.

Czasami końcowa litera milczy. Czasami pojawia się w połączeniu z kolejnym słowem. A czasami dwa wyrazy brzmią niemal jak jedna całość.

TO, CZEGO NIE WYMAWIAMY — I TO, CO ŁĄCZYMY

W tym module nauczysz się:

- ✓ rozpoznawać typowe nieme końcówki;
- ✓ wiedzieć, kiedy końcową spółgłoskę jednak słychać;
- ✓ rozumieć, czym jest *liaison*;
- ✓ odróżniać *liaison* obowiązkową, opcjonalną i niedozwoloną;
- ✓ rozumieć *enchaînement*;
- ✓ poprawnie stosować *elizję*;
- ✓ czytać całe grupy słów bardziej płynnie.

litera niema

końcowa litera nie jest wymawiana.

łączenie

sąsiednie słowa łączą się w wymowie.

skrócenie

dźwięki się upraszczają lub znikają.

Nie czytaj słowa po słowie.
Zacznij słuchać całych
grup rytmicznych.

Końcowa litera jest zapisana – ale często jej nie słyszysz

We francuskim wiele spółgłosek na końcu wyrazu nie jest wymawianych. Nie zakładaj, że skoro litera jest widoczna, to znaczy, że słyszać dźwięk.

Przykłady

petit

końcowe „t”
zwykle nieme

grand

końcowe „d”
zwykle nieme

vous

końcowe „s”
zwykle nieme
bez odpowiedniego
połączenia

SŁOWO

KOŃCOWA LITERA

petit

~~t~~

grand

~~d~~

vous

~~s~~

Dlaczego to ważne?

zbyt twardo

Wymawianie wszystkich końcowych spółgłosek sprawia, że mówisz nienaturalnie i „ciężko”.

zbyt „literowo”

Czytanie każdej litery oddala Cię od brzmienia rodzimego użytkownika języka.

Nawyk praktyczny

Gdy widzisz francuskie słowo kończące się na spółgłoskę, najpierw zadaj sobie pytanie:

„Czy ta litera w ogóle jest tutaj wymawiana?”

Trening – oceń, czy końcowa litera jest wymawiana w typowym użyciu

①

petit

②

grand

③

vous

④

trop

⑤

nez

Nie zakładaj niczego z góry — końcowa litera wymaga sprawdzenia.

TYPOWY BŁĄD

Czytanie słowa dokładnie tak, jak jest napisane, i dodawanie wyraźnego końcowego „t” w „petit”, gdy kontekst tego nie wymaga.

BOX – Zapamiętaj

We francuskim pisownia zachowuje wiele liter, których współczesna wymowa nie realizuje. **Czytaj dźwięki, nie wszystkie litery.**

WIDZISZ ≠ ZAWSZE SŁYSZYSZ

🔍 Sprawdź wyjątki i kontekst.

Nie każda końcówka milczy

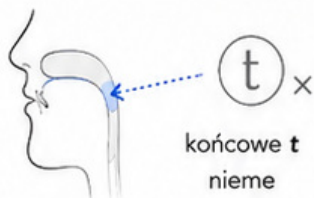

Wiele spółgłosek na końcu słowa jest niemych, ale francuski nie stosuje zasady „końcowe spółgłoski nigdy się nie wymawia”.

CZĘSTO NIEME

petit

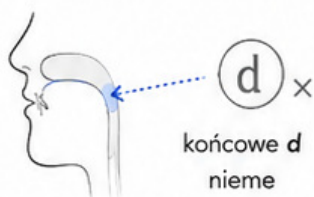
[pəti]

końcowe **t**
nieme

grand

[gʁɑ̃]

końcowe **d**
nieme

WYMAWIANE W TYCH PRZYKŁADACH

avec

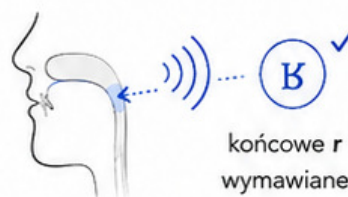
[a.vɛk]

końcowe **c**
wymawiane

hiver

[i.vɛʁ]

końcowe **r**
wymawiane

Co z tego wynika?

Nie ucz się pojedynczych liter,
ale wzorca wymowy całego słowa.

Ta sama litera może zachowywać się
różnie w zależności od kontekstu.

POMOC DO ZAPAMIĘTANIA

zobacz słowo

sprawdź wymowę

zapamiętaj wzorzec

ĆWICZENIE

Porównaj słowa. Gdzie końcówka jest
niema, a gdzie ją słyszać?

petit

.....

avec

.....

grand

.....

hiver

.....

DRUGA WAŻNA SYTUACJA: LIAISON

Końcowa spółgłoska, która zwykle jest niema,
czasem może pojawić się przed kolejnym słowem.

Przykład:

vous avez

[vu.z a.vɛ]

końcowe **s** w **vous**
staje się słyszalne
jako [z]

To zjawisko nazywa się **liaison**
(łączenie).

Na następnej stronie dowiesz się,
jak i kiedy ono działa.

BOX — Złota zasada

Nie czytaj każdej końcowej litery. Ale nie usuwaj też każdej końcowej spółgłoski.

Ucz się wymowy całych słów i połączeń.

NIEMA KOŃCÓWKA

KOLEJNE SŁOWO

czasami **LIAISON**

Liaison: gdy niema spółgłoska nagle staje się słyszalna

Liaison to zjawisko, w którym końcowa spółgłoska, zwykle niewymawiana w izolacji, staje się słyszalna, gdy następuje po niej wyraz zaczynający się od samogłoski lub niemej litery h.

Gdy mówimy „*vous*” samotnie, końcowe *s* zazwyczaj nie jest wymawiane.

Gdy mówimy „*vous avez*”, ponieważ następny wyraz zaczyna się od samogłoski, końcowe *s* odzyskuje głos: wymawiamy je jako [z] i oba wyrazy łączą się płynnie.

VOUS + AVEZ

[z]

VOUS AVEZ

Drugi przykład:

LES + AMIS

LES AMIS

Dlaczego Francuzi to robią?

Liaison zapewnia naturalną ciągłość mowy i właściwe połączenie wyrazów. Nie chodzi tylko o szybkość, ale o płynność i brzmienie języka.

Ważne

Liaison nie zachodzi wszędzie.

W niektórych konstrukcjach jest **obowiązkowa**,
w niektórych **opcjonalna**,
a w jeszcze innych — **zabroniona**.

Ćwiczenie 1

- 1 *vous*
- 2 *avez*
- 3 *vous_avez*

Ćwiczenie 2

- 1 *les*
- 2 *amis*
- 3 *les_amis*

Ćwiczenie 3

Vous avez un café ?

Powiedz zdanie płynnie,
łącząc właściwie wyrazy.
Nie przyspieszaj nadmiernie.

TYPOWY BŁĄD

- 1 Pomijanie liaison tam, gdzie powinna wystąpić naturalnie.
- 2 Dodawanie liaison wszędzie, gdzie tylko jest możliwa.

BOX — Zapamiętaj

Liaison nie oznacza „łącz wszystko”.
Oznacza: naucz się, w których strukturach
końcowa spółgłoska pojawia się
przed następną samogłoską.

Na następnej stronie poznasz trzy typy liaison:

OBOWIĄZKOWA

Zawsze ją stosujemy
w danej strukturze.

OPCJONALNA

Możesz jej użyć
— lub nie.

NIEDOZWOLONA

Nie wolno jej stosować
w danej strukturze.

Nie każde połączenie jest poprawne: trzy typy liaison

Liaison zależy od struktury gramatycznej i stylu wypowiedzi.

Nie potrzebujesz pełnego akademickiego katalogu — wystarczy Ci najważniejsze sytuacje.

1 OBOWIĄZKOWA łączy zawsze

W wielu strukturach liaison jest obowiązkowa. Połączenie jest naturalne i oczekiwane.

- ✓ *les* *amis*
- ✓ *vous* *avez*
- ✓ *un petit* *enfant*

2 OPCJONALNA zależna od stylu

Liaison może się pojawić, ale nie jest konieczna. W bardziej oficjalnym lub starannym stylu usłyszysz jej więcej.

Na początku skup się na liaison obowiązkowej, a opcjonalne połączenia rozwijaj stopniowo.

3 NIEDOZWOLONA nie łączy automatycznie

Nie wszystkie zestawienia spółgłoska + samogłoska dopuszczają liaison. Po rzeczowniku w liczbie pojedynczej nie twórz automatycznie liaison ze słowem następnym.

un ami *arrive*

Tu liaison jest niedozwolona.

1. Liaison obowiązkowa

- ✓ rodzajnik + rzeczownik
les *amis*
- ✓ zaimek + czasownik
vous *avez*
- ✓ niektóre struktury przymiotnik + rzeczownik
un petit *enfant*

2. Liaison opcjonalna

- zależna od sytuacji, rejestru i intencji; częściej w mowie starannej lub czytaniu
- w codziennej mowie może występować rzadziej

Nie próbuj za wszelką cenę brzmieć formalnie.

3. Liaison niedozwolona

- ✗ nie stosuj zasady „spółgłoska + samogłoska = zawsze liaison”
- ✗ po rzeczowniku w liczbie pojedynczej nie twórz liaison automatycznie
- ✗ zawsze sprawdzaj strukturę i sens zdania

Ważne rozróżnienie

Liaison nie zależy tylko od brzmienia, lecz od trzech czynników:

- gramatyka | jaka jest rola słów
- struktura zdania | jakie słowa się łączą
- styl wypowiedzi | jak mówisz lub czytasz

Mini-tabela decyzji

<i>les amis</i>	→	liaison naturalna i oczekiwana
<i>vous avez</i>	→	liaison naturalna i oczekiwana
<i>petit enfant</i>	→	typowe połączenie
każde dowolne dwa słowa		NIE

Ćwiczenie: powtórz głośno

Najpierw powoli, wyraźnie. Następnie jako naturalne grupy.

les amis

powoli → naturalnie

vous avez

powoli → naturalnie

un petit enfant

powoli → naturalnie

Zasada dla początkujących

Jeśli masz wątpliwość — nie twórz losowego liaison tylko dlatego, że następne słowo zaczyna się na samogłoskę. Lepiej mówić za mało liaison niż za dużo.

BOX — Priorytet

Najpierw opanuj najczęstsze liaison obowiązkowe. Opcjonalne połączenia możesz rozwijać później wraz z osłuchaniem.

GRAMATYKA + KONTEKST → DECYDUJĄ O LIAISON

Enchaînement: kiedy wymawiana spółgłoska przechodzi do następnej sylaby

Enchaînement to coś innego niż liaison. W enchaînement spółgłoska końcowa jest już normalnie wymawiana, a w płynnej mowie łączy się z samogłoską rozpoczynającą następne słowo.

LIAISON

spółgłoska była niema → pojawia się

vous_avez

(cicho)

(słyszalne)

≠

ENCHAÎNEMENT

spółgłoska była wymawiana → po prostu się łączy

avec_elle

(już wymawiane)

(płynnie do samogłoski)

Przykład: avec elle

Końcowe c w avec jest normalnie wymawiane. W płynnej mowie nie robimy dużej pauzy, dlatego łączy się ono z e w elle:
avec_elle.

Jeszcze jeden przykład

il_est

Jak to poczuć?

- 1 Powiedz: avec.
- 2 Powiedz: elle.
- 3 Połącz: avec_elle bez sztucznej pauzy.

Najprostsze rozróżnienie

- **Liaison:** spółgłoska była niema → pojawia się i staje się słyszalna.
- **Enchaînement:** spółgłoska była wymawiana → łączy się płynnie z następną samogłoską.

Ćwiczenie

Powiedz najpierw z wyraźną pauzą:
avec / elle.

Następnie powiedz bez zatrzymania:
avec_elle.

Powtórz 5 razy.

TYPOWY BŁĄD

Uczeń może myśleć, że każde gładkie połączenie między słowami to liaison. Nie — płynność francuska wykorzystuje kilka mechanizmów.

BOX — Zapamiętaj

Liaison „uaktywnia” spółgłoskę.

Enchaînement tylko płynnie przenosi już wymawianą spółgłoskę do kolejnej sylaby.

Elizja: kiedy francuski „usuwa” samogłoskę, aby mówić płynniej

Elizja (*élision*) zachodzi wtedy, gdy końcowa samogłoska w krótkim słowie znika przed kolejnym słowem zaczynającym się od samogłoski lub bezgłosnego *h*.
W zapisie miejsce znikniętej samogłoski zaznacza apostrof.

1. Co to jest elizja?

„je aime” nie jest używane.
Zamiast tego mówimy „j’aime”.
Samogłoska „e” w słowie „je” znika,
a jej miejsce zaznacza apostrof.

2. Dlaczego tak się dzieje?

je + aime → j’aime

Francuski unika nieporęcznych sekwencji samogłoska-samogłoska.

3. Najczęstsze przykłady

je + aime → j’aime

le + homme → l’homme

la + amie → l’amie

ce + est → c’est

ne + est → n’est

4. Jak to wymawiać?

Zasada główna: nie rób pauzy w miejscu apostrofu.

Nie: j’ / aime → (dwie części oddzielone pauzą)

Lepiej: j’aime → (jedna płynna grupa)

JE + AIME

J’AIME

LE + HOMME → L’HOMME

CE + EST → C’EST

APOSTROF = POŁĄCZ, NIE ZATRZYMUJ

5. Ćwiczenie 1

Przeczytaj na głos, łącząc bez pauzy.

1 j’aime

2 l’homme

3 c’est

4 n’est

6. Ćwiczenie 2 — pełne zwroty

Przeczytaj na głos całe zdania.

1 J’aime Paris.

2 C’est Marie.

3 L’homme est là.

4 Ce n’est pas difficile.

7. Uwaga na H

- Przed *h muet* elizja jest możliwa lub wymagana.
Przykład: le + homme → l’homme.
- Przed *h aspiré* elizja ani łączenie (*liaison*) zwykle się nie stosuje. Przykład: le + hôtel → le hôtel.
- Dla początkujących: ucz się takich słów razem z właściwym rodzajnikiem lub konstrukcją.

TYPOWY BŁĄD

Czytanie „j’aime” jako dwóch oddzielnych części niszczy naturalny rytm języka.

BOX — Zapamiętaj

Apostrof nie tworzy pauzy.
Pokazuje, że jedna samogłoska zniknęła,
a pozostałe elementy należy wymówić
płynnie razem.

Trening płynności: przestań czytać każde słowo osobno

W tym treningu łączysz trzy mechanizmy: *liaison*, *enchaînement* i *elizję*.
Nie chodzi o szybkość. Chodzi o usunięcie sztucznych przerw i budowanie płynnych grup dźwiękowych.

Najpierw przypomnienie

LIAISON

nie ma spółgłoska może pojawić się między słowami.

ENCHAÎNEMENT

już wymawiana spółgłoska płynnie łączy się z następną samogłoską.

ELIZJA

samogłoska znika, a apostrof tworzy ścisłe połączenie.

ETAP 1 —
przeczytaj słowo po słowie

Vous / avez / un / ami.

Brzmi to sztucznie i sztywno.

ETAP 2 —
znajdź połączenia

Vous avez un ami.

ETAP 3 —
przeczytaj jako całość

Vous avez un ami.

Nie próbuj przyspieszać.
Usuń tylko niepotrzebne przerwy.

TRENING 1

Les amis arrivent.
Les / amis / arrivent.
Les amis arrivent.

TRENING 2

J'aime un bon café.

Zwróć uwagę na „j'aime”
i płynną grupę.

TRENING 3

Avec elle, c'est facile.

Kontroluj „avec elle”
i „c'est”.

TRENING 4

Vous avez un petit enfant.

Zaznacz możliwe połączenia
zanim zaczniesz mówić.

Metoda trzech prędkości

- 1 bardzo wolno — technicznie
- 2 średnim tempem — płynnie
- 3 naturalnym tempem — bez utraty poprawności

Nie rób tego

Nie twórz sztucznego efektu francuskiego
przez chaotyczne „połykanie” słów.
To nie jest płynność. To dezorientacja.

BOX — Najważniejszy cel

Naturalna francuska wymowa nie polega na szybszym mówieniu.
Polega na właściwym łączeniu elementów, które należą do jednej grupy dźwiękowej.

Vous | avez | un | ami

Vous avez un ami

WOLNO

PŁYNNIE

NATURALNIE

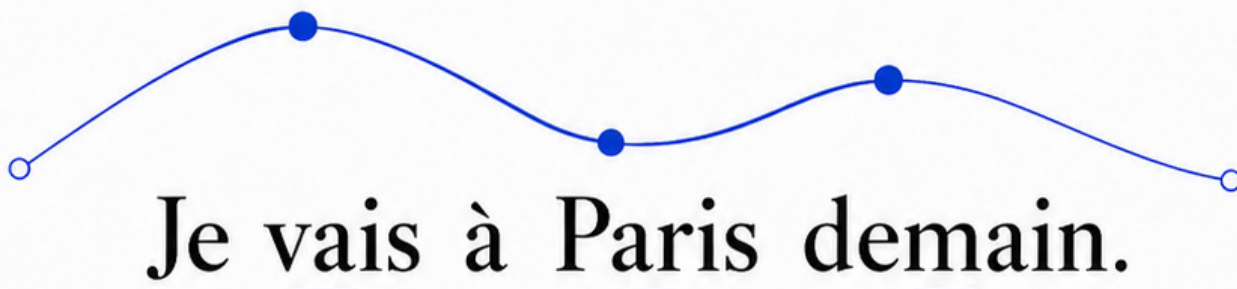
Rytm, akcent i melodia języka

Poprawne dźwięki to dopiero początek.
Naturalność pojawia się wtedy, gdy zdanie zaczyna właściwie „płynąć”.

W tym module poznasz elementy ponadsegmentalne wymowy: akcent, rytm, grupy rytmiczne i intonację. Nawet poprawnie wymówione pojedyncze słowa mogą brzmieć nienaturalnie, jeśli zdanie ma polski rytm.

ZACZNIJ BRZMIEĆ NATURALNIEJ

Francuski ma własny rytm.
Nie akcentujemy każdego słowa tak, jak robimy to intuicyjnie po polsku.

W tym module nauczysz się:

- ✓ rozumieć, gdzie pojawia się francuski akcent;
- ✓ dzielić zdanie na grupy rytmiczne;
- ✓ rozpoznawać melodię zdań oznajmujących;
- ✓ zmieniać intonację w pytaniach;
- ✓ używać nacisku do wyrażania emocji;
- ✓ przechodzić od poprawnego słowa do naturalnej wypowiedzi.

AKCENT

RYTM

INTONACJA

Dźwięki mówią, co wypowiadasz.
Rytm i melodia pomagają pokazać, jak to brzmi dla słuchacza.

Akcent francuski nie działa jak polski

W polskim często myślimy, że każde słowo ma swój własny akcent leksykalny.

We francuskim akcent jest zorganizowany głównie na poziomie grupy rytmicznej, zwykle na sylabie końcowej grupy.

1) Najpierw ważna różnica

Polscy uczący się francuskiego przenoszą nawyk „każde słowo ma swój akcent”. Efekt jest taki, że zdanie brzmi poszatkwane i nienaturalnie.

2) We francuskim ważniejsza jest grupa

Grupa rytmiczna to odcinek ciągłej mowy między dwiema naturalnymi pauzami. Akcent nie należy do każdego słowa osobno — pojawia się zwykle na końcu grupy.

3) Przykład

Je vais à Paris.

✗ JÉ | VAIS | À | PARIS

✓ Je vais à PaRIS.

AKCENT → KONIEC GRUPY RYTMICZNEJ

Końcowa część grupy dostaje więcej prominencji rytmicznej.

4) Ważne

- ✓ Francuski akcent jest subtelniejszy niż w polskim.
- ✓ Może być zaznaczony lekkim wydłużeniem, zmianą melodii lub bardziej wyrazistym zakończeniem grupy.
- ✓ Nie chodzi o „uderzenie”, tylko o naturalne domknięcie grupy.

5) Ćwiczenie 1

Je vais à Paris.

1

Nawyk polski

JE / VAIS / À / PARIS

2

Jedna grupa rytmiczna

Je vais à PaRIS.

6) Ćwiczenie 2

C'est très intéressant.

Zakończenie rytmiczne powinno naturalnie wylądować na ostatniej części: *intéressant*.

TYPOWY BŁĄD

Zbyt mocne akcentowanie każdej jednostki we francuskim sprawia, że mowa brzmi jak seria oddzielnych, izolowanych słów.

BOX — Zapamiętaj

We francuskim pytaj nie tylko „gdzie jest akcent w słowie?”, ale przede wszystkim „gdzie kończy się moja grupa rytmiczna?”.

Grupy rytmiczne: podział zdanie tak, jak naprawdę się je mówi

Zdania po francusku są zorganizowane w krótkie grupy rytmiczno-znaczeniowe. Zaznaczaj je przed czytaniem — to pomaga mówić płynnie, z właściwym akcentem i naturalną intonacją.

1. Co to jest grupa rytmiczna?

- ✓ Tworzy sensowną całość.
- ✓ Wymawia się ją bez dużej pauzy w środku.
- ✓ Ma własny rytm i melodyczne zakończenie.

2. Krótkie zdanie

Je vais à Paris.

Może tworzyć jedną grupę rytmiczną.

3. Dłuższe zdanie

Demain matin, je vais à Paris avec Marie.

Podziel na grupy:

Demain matin | je vais à Paris | avec Marie.

Każdy fragment ma własną spójność.

Demain matin ●

je vais à Paris ●

avec Marie. ●

4. Jak znaleźć grupy?

1 sens

Ustal, które słowa razem niosą jedną myśl.

2 gramatyka

Zwróć uwagę na strukturę: często grupa kończy się na naturalnej granicy.

3 naturalny oddech

Mów na głos i pocuj, gdzie chcesz zrobić krótki wdech.

5. Nie rób tego

Je | vais | à | Paris | avec | Marie

To sztuczne dzielenie po każdym słowie. Brzmi nienaturalnie.

6. Lepiej

Je vais à Paris | avec Marie.

Dwie spójne grupy, brzmi naturalnie.

Ćwiczenie

Zaznacz grupy w zdaniu:

Ce soir je mange au restaurant avec mes amis.

Możliwy podział:

Ce soir | je mange au restaurant ● | avec mes amis. ●

8. Drugi poziom

Pauza między grupami powinna być krótka. Nie przerywaj znaczenia zdania.

BOX — Zasada

Nie dziel francuskiego według każdego słowa. Dziel według znaczenia, rytmu i naturalnych grup.

SŁOWA → GRUPY → PŁYNNOŚĆ

Jak brzmi zdanie oznajmujące?

Poznaj naturalne opadanie melodii

Intonacja to zmiana wysokości głosu podczas mówienia.

W neutralnym francuskim zdaniu oznajmującym melodia często prowadzi słuchacza przez grupy rytmiczne i zwykle wyraźnie opada na końcu.

Je travaille à Paris.

= zakończona
myśl

1 Co to jest intonacja?

Melodia zdania to sposób, w jaki głos może iść w górę, pozostać na tym samym poziomie lub opaść.

2 Zdanie oznajmujące

W zdaniu oznajmującym końcowa część zdania zwykle otrzymuje melodię opadającą. To sygnał, że myśl jest zakończona.

3 Wizualizacja

Je travaille à PaRIS ↘

Strzałka pokazuje ogólny kierunek melodii, a nie przesadnie głęboki ton.

4 Dłuższe zdanie

Demain matin | je travaille à Paris. ↘

Pierwsza grupa może zostawiać wrażenie „ciąg dalszy nastąpi”, a ostatnia grupa domyka wypowiedź.

5 Ćwiczenie 1

Je suis français. ↘

Wypowiedz spokojnie ze spłaszczoną, opadającą melodią na końcu.

6 Ćwiczenie 2

Marie habite à Lyon. ↘

Skup się na płynnym prowadzeniu melodii w całej frazie.

7 Ćwiczenie 3

Porównaj:

● Je travaille à Paris. ↘

● Je travaille à Paris. _____

Najpierw wersja z naturalnym opadaniem, potem całkowicie płaska.

TYPOWY BŁĄD

Czytanie po francusku tonem płaskim lub z polskim wzorcem melodycznym może sprawiać, że całe zdanie brzmi obco, nawet jeśli słowa są poprawnie wymawiane.

BOX — Zapamiętaj

W neutralnym zdaniu oznajmującym ostatnia grupa rytmiczna zwykle wyraźnie domyka melodię wypowiedzi.

Jak brzmi francuskie pytanie?

Intonacja pytania po francusku zależy od konstrukcji.

Szczególnie w pytaniach intonacyjnych bez słowa pytającego

melodia często wznosi się na końcu i pomaga zmienić zdanie w pytanie.

1 Pytanie może wyglądać jak zdanie

Tu viens.

Tu viens ?

Drugie staje się pytaniem dzięki melodii.

2 Porównaj

Tu viens. ↘

zdanie oznajmujące

Tu viens ? ↗

pytanie intonacyjne

3 Co robi głos?

W prostym pytaniu tego typu melodia na końcu często wznosi się i sygnalizuje, że oczekujemy odpowiedzi.

4 Przykłady

- Ça va ? ↗
- Tu comprends ? ↗
- Vous êtes français ? ↗

Tu viens. ↘

Tu viens ? ↗

SŁOWA
TE SAME

+

MELODIA
INNA

+

ZNACZENIE
KOMUNIKACYJNE
INNE

3 Ale uwaga

- Intonacja zależy też od konstrukcji pytania.
- Wpływają na nią emocje i kontekst.
- Inaczej brzmi pytanie z inną strukturą.
- Inaczej brzmi pytanie ze słowem pytającym.

6 Pytania ze słowem pytającym

Où habites-tu ?

Melodia może być bardziej złożona i nie musi naśladować prostego wzorca ↗.

7 Ćwiczenie 1

Tu viens. ↘

Tu viens ? ↗

Posłuchaj. To te same słowa, tylko inna melodia.

8 Ćwiczenie 2

Ça va.

Ça va ?

Zmień tylko melodię.

Ćwiczenie 3

Vous parlez français.

Vous parlez français ?

Czy słyszysz różnicę bez patrzenia na tekst?

TYPOWY BŁĄD

Podnoszenie głosu bardzo wysoko.
Naturalne pytanie nie musi mieć teatralnej melodii.

BOX — Najważniejsza zasada

W pytaniu intonacyjnym melodia pomaga zmienić funkcję zdania bez zmiany jego słów.

To samo zdanie, inne znaczenie: emocje i nacisk

Francuska prozodia pozwala podkreślić określone informacje i wyrazić zaskoczenie, kontrast, ironię, radość lub niezadowolenie. Naturalna intonacja to nie jeden sztywny wzorec.

1 Melodia nie służy tylko gramatyce

C'est bien.

neutralnie

z entuzjazmem

z niedowierzaniem

z rozczarowaniem

Słowa pozostają te same, ale melodia, rytm i nacisk zmieniają znaczenie.

2 Co to jest nacisk?

C'est **MARIE** qui vient.

Nacisk pozwala wyróżnić ważną informację. Jeśli chcesz podkreślić, że to Maria, wymawiasz ten element mocniej i wyraźniej.

C'est super.

neutralnie

C'est super.

radość

C'est super.

niedowierzanie

Ważne

Neutralny francuski akcent rytmiczny działa inaczej niż polski.

W mowie emocjonalnej może pojawiać się dodatkowo „akcent ekspresywny”.

Ćwiczenie 1 — jedno zdanie, trzy emocje

C'est super !

- 1 neutralnie
- 2 z dużą radością
- 3 bez przekonania

Ćwiczenie 2 — kontrast informacji

Je veux le **ROUGE**, pas le bleu.

Je veux le rouge, pas le **BLEU**.

Przeniesienie nacisku zmienia sens komunikatu.

Vraiment ?

Ćwiczenie 3 — pytanie ze zdziwieniem

neutralnie

z pozytywnym zaskoczeniem

z niedowierzaniem

Nie przesadzaj

Ćwiczenia mogą być początkowo bardziej wyraźne, aby pomóc w nauce. W naturalnej rozmowie ruchy melodii są zwykle subtelniejsze.

BOX — Zapamiętaj

Naturalna wymowa to nie kopiowanie jednego „francuskiego tonu”. To umiejętność dopasowania rytmu i melodii do tego, co naprawdę chcesz powiedzieć.

SŁOWA + MELODIA = INTENCJA

Trening końcowy: zbuduj naturalne zdanie krok po kroku

Połącz wszystkie elementy: trudne dźwięki, samogłoski nosowe, nieme końcówki, liaison, grupy rytmiczne i intonację.
To praktyczny algorytm, który prowadzi do naturalnej wymowy.

Vous **avez** **un** **bon** **restaurant** **à** **Paris** ?

liaison samogłoska nosowa dźwięk nosowy grupa rytmiczna intonacja pytania

KROK 1 — sprawdź trudne dźwięki

vous **bon** **restaurant** **Paris**

Zwróć uwagę na: samogłoski, dźwięk nosowy, francuskie R.

KROK 2 — sprawdź nieme litery

Nie wymawiaj automatycznie każdej końcowej spółgłoski.
Sprawdź, które są nieme.

KROK 3 — znajdź liaison i połączenia

vous — **avez**

KROK 4 — podziel zdanie na grupy

Vous avez | **un bon restaurant** | **à Paris** ?

To użyteczny podział treningowy.

KROK 5 — dodaj melodię

To zdanie jest pytaniem — melodia rośnie na końcu.

KROK 6 — przeczytaj bardzo wolno

- ✓ poprawne dźwięki ✓ połączenia
- ✓ grupy ✓ końcowa melodia

KROK 7 — zwiększ tempo

wolno → **średnio** → **naturalnie**

Zwiększaj tempo, nie kosztem poprawności.

SAMOOCENA

- ☐ Nie czytam każdej litery.
- ☐ Nie dodaję polskich dźwięków tam, gdzie ich nie ma.
- ☐ Łączę właściwe słowa.
- ☐ Zachowuję rytm grup, a nie pojedynczych słów.
- ☐ Moja intonacja odpowiada znaczeniu zdania.

DŹWIĘKI

NIEME LITERY

POŁĄCZENIA

GRUPY RYTMICZNE

INTONACJA

NATURALNE ZDANIE

ALGORYTM DO KAŻDEGO ZDANIA

- 1 Jakie dźwięki mogą być trudne?
- 2 Czy są samogłoski nosowe?
- 3 Czy jakaś końcowa litera jest niema?
- 4 Czy pojawia się *liaison*, *enchaînement* lub elizja?
- 5 Gdzie są grupy rytmiczne?
- 6 Jaka jest melodia zdania?

BOX — To jest prawdziwy cel

Naturalna wymowa nie powstaje z jednego idealnego dźwięku.
Powstaje wtedy, gdy wiele małych elementów zaczyna działać razem.

Twoja ściągą poprawnej wymowy

Najważniejsze zasady na jednej stronie + prosty plan dalszej praktyki

DŹWIĘK

SŁOWO

POŁĄCZENIE

RYTM

INTONACJA

NATURALNA MOWA

1 NIE CZYTAJ KAŻDEJ LITERY

pisownia $\neq$ wymowa

Zawsze szukaj dźwięków i grup liter, a nie liter pojedynczo.

2 KONTROLUJ USTA I JĘZYK

[y] [ø] [œ] [ʁ]

Jeśli dźwięk nie wychodzi, zmień ułożenie narządów mowy zamiast zwiększać napięcie.

3 PAMIĘTAJ O NOSOWOŚCI

- AN / EN $\rightarrow$ [ã]
- IN / AIN / EIN $\rightarrow$ [ɛ̃]
- ON $\rightarrow$ [ɔ̃]
- UN $\rightarrow$ tradycyjnie [œ̃]

Nie dodawaj końcowego „n” automatycznie.

4 SPRAWDZAJ KOŃCÓWKI

- niema
- wymawiana
- uaktywniona przez *liaison*

5 ŁĄCZ SŁOWA

- *liaison*
- *enchaînement*
- *elizję*

Płynność powstaje między wyrazami.

6 MYŚL GRUPAMI RYTMICZNYMI

Nie: słowo | słowo | słowo | słowo

Lepiej: jedna grupa | druga grupa

Mów jak naturalne grupy, nie jak pojedyncze klocki.

7 SŁUCHAJ MELODII

Zdanie oznajmujące, pytanie i wypowiedź emocjonalna nie brzmią identycznie.

PLAN 10 MINUT DZIENNIE

- MINUTY 1–2: Powtórz jeden trudny dźwięk.
- MINUTY 3–4: Przećwicz pięć słów z tym dźwiękiem.
- MINUTY 5–6: Przećwicz dwa krótkie zwroty.
- MINUTY 7–8: Przeczytaj jedno pełne zdanie, zaznaczając połączenia i grupy rytmiczne.
- MINUTA 9: Nagraj własny głos.
- MINUTA 10: Odsłuchaj i wybierz: „jedną rzecz do poprawy jutro.” Nie pięć. Jedną.

SŁUCHAM

WYMAWIAM

CZYTAM

NAGRYWAM

POPRAWIAM

Twoja checklista przed mówieniem

- ☐ Czy wiem, które litery naprawdę wymawiam?
- ☐ Czy moje usta i język są we właściwej pozycji?
- ☐ Czy samogłoska nosowa nie kończy się mocnym „n”?
- ☐ Czy łączę wyrazy tam, gdzie trzeba?
- ☐ Czy mówię grupami, a nie pojedynczymi słowami?
- ☐ Czy melodia odpowiada temu, co chcę powiedzieć?

Zakończenie

Dobra wymowa rośnie dzięki małym, regularnym korektom. Najpierw usłysz różnicę, potem kontroluj ruch, następnie utrzymuj dźwięk w słowie, a na końcu mów płynnie, nie myśląc już o technice.

Słuchaj świadomie. Powtarzaj precyzyjnie. Mów coraz swobodniej.

Wracaj do tej strony za każdym razem, gdy nie wiesz, co dokładnie ćwiczyć.